

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pruszków

Pruszków, wrzesień 2017

Autor:

mgr Maria Młodzianowska-Synowiec

Spis treści

Wykaz skrótów użytych w opracowaniu	3
1. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	4
1.1. Podstawa prawna opracowania prognozy	4
1.2. Ustalenia projektu Programu	5
2. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	7
2.1. Strategie i programy europejskie	8
2.1.1. Strategia Europa 2020.....	8
2.2. Strategie i programy krajowe.....	8
2.2.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	8
2.2.2. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju	9
2.2.3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego.....	9
2.2.4. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju	10
2.2.5. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	10
2.2.6. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	11
2.3. Programy operacyjne polityki spójności UE	11
2.3.1. Umowa Partnerstwa	11
2.3.2. RPO Województwa MAZOWIECKIEGO na lata 2014 – 2020	12
2.3.3. PO Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020.....	12
2.4. Strategie i programy województwa mazowieckiego	13
2.4.1. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030. Innowacyjne Mazowsze (SRWM 2030)	13
2.4.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego (PZPWM)	14
3. MATERIAŁY WYJŚCIOWE, METODA PRZYJĘTA W OPRACOWANIU	16
4. METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU	17
5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	18
6. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	19
6.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego.....	19
6.1.1. Położenie administracyjne i geograficzne	19
6.1.2. Geologia i rzeźba terenu	19
6.1.3. Gleby	19
6.1.4. Surowce naturalne	20
6.1.5. Klimat	20
6.1.6. Wody powierzchniowe, podziemne.....	20
6.1.7. Walory przyrodnicze i chronione elementy środowiska	22
6.2. Stan środowiska	24
6.2.1. Powietrze atmosferyczne.....	24
6.2.2. Klimat akustyczny.....	25
6.2.3. Jakość wód powierzchniowych	27
6.2.4. Jakość wód podziemnych.....	28
6.2.5. Jakość gleb.....	28
6.2.6. Promieniowanie jonizujące i elektromagnetyczne	29

6.2.7.	Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków	30
6.2.8.	Gospodarka odpadami	30
6.2.9.	Poważne awarie przemysłowe	31
6.3.	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	32
7.	STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	34
8.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI	35
9.	ANALIZA I OCENA WPŁYWU USTALEŃ PROJEKTU GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA	36
	MIASTA PRUSZKÓW NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA WRAZ Z PROGNOZA ZMIAN	
	ŚRODOWISKA W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PROGRAMU.....	36
9.1.	Oddziaływanie na powietrze i klimat	36
9.2.	Oddziaływanie na wody	37
9.3.	Oddziaływanie na ochronę przyrody, Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu, różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta.....	38
9.4.	Oddziaływanie na krajobraz	39
9.5.	Oddziaływanie na gleby i zasoby naturalne	39
9.6.	Oddziaływania na zdrowie człowieka.....	40
9.7.	Oddziaływania na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne.....	41
10.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ	46
	PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM	
	REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	46
11.	PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ OGRANICZAJĄCYCH NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	48
	ORAZ ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH	48
12.	OPIS PRZEWIDYWANYCH METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI MONITORINGU W PRZYPADKU ZNACZĄCEGO	49
	WPŁYWU NA ŚRODOWISKO, SPOWODOWANEGO REALIZACJĄ ZAŁOŻEŃ DOKUMENTU	49
13.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	51
14.	ZAŁĄCZNIK NR 1	53
15.	SPIS TABEL	54

Wykaz skrótów użytych w opracowaniu

- **GUS** - Główny Urząd Statystyczny,
- **IMGW** - Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej,
- **JCWP** - Jednolite Części Wód Powierzchniowych,
- **JCWpd** – Jednolite Części Wód Podziemnych
- **OChK** - Obszary Chronionego Krajobrazu,
- **PEM** - promieniowanie elektromagnetyczne,
- **Prognoza** - Prognoza Oddziaływania na Środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pruszków,
- **Program** – projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pruszków,
- **RPO** - Regionalny Program Operacyjny,
- **RZGW** - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej,
- **WIOŚ** - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie.

1. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

1.1. Podstawa prawna opracowania prognozy

Podstawą prawną opracowania prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pruszków stanowią:

- dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko;
- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016 poz. 353, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą oos”;
- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, (Dz. U. 2016 poz. 672, z późn. zm.).

W Prognozie dokonano oceny skutków realizacji Programu na poszczególne komponenty środowiska, przedstawiono potencjalne zagrożenia dla środowiska wynikające z realizacji działań zaplanowanych w Programie, a także wskazano rozwiązania poprawy istniejącego i planowanego sposobu prowadzenia polityki środowiskowej w mieście.

Niniejsza Prognoza została opracowana w oparciu o akty prawne tj.:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
- Dyrektywa 85/337 EEC z dnia 27 czerwca 1985 r., w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska;
- Dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory;
- Dyrektywa Komisji Europejskiej 97/11/EC z dnia 3 marca 1997 r. wnoszącej poprawki do Dyrektywy 85/337 EEC;
- Dyrektywa Rady i Parlamentu Europejskiego 2001/77/EC z dnia 27 września 2001 r. w sprawie promowania energii elektrycznej produkowanej z odnawialnych źródeł energii na wewnętrznym rynku energetycznym;
- Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej;
- Dyrektywa Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (91/271 EWG);
- Konwencja o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych (Konwencja Berneńska) (Dz. U. z 1996 r. Nr 58, poz. 263, 264);
- Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Konwencja Bońska);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2010 r. Nr 16 poz. 87);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów, z dnia 30 października 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011 r. Nr 25, poz. 133);

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 795);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112);
- Decyzja Wykonawcza Komisji z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (201307358) (2013/741/UE);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2015 poz. 909, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 31 sierpnia 1995 r. o ratyfikacji Konwencji o różnorodności biologicznej (Dz. U. z 1995 r. Nr 58, poz. 565);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2016 poz. 778, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. 2014 poz. 1789, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015 poz. 1651, z późn. zm.).

1.2. Ustalenia projektu Programu

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Pruszkowa na lata 2016-2026 opracowano dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego Uchwałą Nr XXII.250.2016 Rady Miejskiej w Pruszkowie z dnia 29.09.2016 r.

Przyjęty w ww. uchwale obszar rewitalizacji cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk oraz istotnym znaczeniem dla rozwoju gminy Pruszków. Obszar rewitalizacji wyznaczono z obszaru zdegradowanego wyłoniętego na podstawie diagnozy społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej Miasta Pruszków na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji wyznaczony Uchwałą Nr XXII.250.2016 Rady Miejskiej w Pruszkowie z dnia 29.09.2016 r., w wyniku konsultacji społecznych został podzielony na 2 główne podobszary A i B obejmujący 5 jednostek ewidencyjnych: 9, 10, 12, 19 oraz 26, zamieszkanymi przez 12 568 osób (21,3% mieszkańców miasta), obejmujący 255,258 ha co stanowi 13,29% powierzchni miasta.

- Granice podobszaru rewitalizacji „A” przebiegają ciągiem ulic: Pilnikowa, Długa, Zdziarska, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, granica miasta, Marii Skłodowskiej-Curie, Warszawska, Grunwaldzka, Aleje Jerozolimskie, Aleja Wojska Polskiego, Czarna Droga, Bohaterów Warszawy, Władysława Broniewskiego, Warsztatowa, 3 maja. Podobszar rewitalizacji „A” obejmuje swoim zasięgiem zarówno północną jak i południową część miasta.
- Granice podobszaru rewitalizacji „B” przebiegają ciągiem ulic: Stanisława Staszica, Henryka Sienkiewicza, Tadeusza Kościuszki, Fryderyka Chopina, Powstańców oraz w ciągu torów kolejowych. Rejon ten obejmuje jedną jednostkę ewidencyjną, o numerze 19, zlokalizowaną po południowej stronie torów kolejowych.

W Programie przedstawiono również wizję, która wskazuje, że obszar Pruszkowa objęty rewitalizacją to miejsce ożywienia społecznego i gospodarczego. Wzmocnienie więzi społecznych i rosnąca aktywność społeczna mieszkańców pozwala na wykorzystanie i zwiększanie kapitału społecznego tego obszaru. Stopniowemu ograniczeniu ulega wykluczenie społeczne, a osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej otrzymują potrzebne wsparcie. Mieszkańcy obszaru rewitalizowanego mają szansę rozwijać

przedsiębiorczość i lokalną ekonomię społeczną. Jednocześnie maleje bezrobocie długotrwałe. Pruszków na obszarze rewitalizacji może pochwalić się atrakcyjnością mieszkaniową, dostępnymi, zielonymi przestrzeniami publicznymi i troską o środowisko. Zauważalna jest dbałość o dziedzictwo naturalne, historyczne i kulturalne. Park Potulickich oraz Park Tadeusza Kościuszki to miejsca tętniące życiem, przyjazne nawiązywaniu interakcji społecznych. Powstająca mała architektura oraz tereny rekreacyjne przyczyniają się do podniesienia jakości życia na obszarze rewitalizacji. Na obszarze rewitalizacji mieszkańcy posiadają lepszy dostęp do wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej, oświatowej i kulturalnej. Uczniowie mają szansę edukować się na wysokim poziomie i w komfortowych warunkach, biorąc jednocześnie aktywny udział w kształtowaniu przyszłości swojego miasta.

Ponadto w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Pruszków na lata 2016-2026 wyznaczono trzy cele strategiczne.

<p>Cel strategiczny 1</p> <p>Aktywność i integracja społeczna</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja osób wykluczonych społecznie, zmagających się z bezrobociem, ubóstwem oraz dotkniętych problemem przestępczości 2. Wyrównywanie szans rozwoju dzieci i młodzieży poprzez edukację i kulturę 3. Promowanie inicjatyw oddolnych i partycypacji społecznej wśród mieszkańców
<p>Cel strategiczny 2</p> <p>Wysoka jakość życia</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja miejskiej zabudowy mieszkaniowej i jej otoczenia 2. Poprawa jakości infrastruktury technicznej i komunalnej 3. Poprawa efektywności energetycznej miejskich budynków mieszkalnych oraz użytku publicznego
<p>Cel strategiczny 3</p> <p>Dostępność usług publicznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie dostępu do oferty i infrastruktury rekreacyjno-sportowej - Uporządkowanie i poprawa funkcjonalności miejskich przestrzeni publicznych - Poprawa jakości i dostępu do infrastruktury społecznej

Dodatkowo Gminny Program Rewitalizacji Miasta Pruszków na lata 2016-2026 w swoich założeniach wyklucza możliwość podejmowania działań naruszających przepisy odrębne dotyczące ochrony przyrody.

2. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pruszków uwzględnia cele ochrony środowiska zawarte w wielu dokumentach strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym i regionalnym, a także zawarte w dyrektywach UE.

Dokumentami rangi międzynarodowej o charakterze przestrzennym, stanowiącym podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, przyjęte przez stronę polską, m. in.:

- Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo),
- Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r.,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz z Protokołem,
- Konwencja Ramsarska o obszarach wodno – błotnych z 1971 r. ze zmianami w Paryżu (1982 r.) i Regina (1987 r.),
- Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r.,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r.,
- Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskimi (1990 r.), wiedeńskimi (1992 r.).

Ponadto cele Programu uwzględniają zapisy dokumentów strategicznych o randze krajowej. Są to między innymi:

- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.
- Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej wraz z Programem działań mówi o zachowaniu całej rodzimej przyrody, bez względu na jej formę użytkowania oraz stopień jej przekształcenia lub zniszczenia.
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości, który jest instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju, zawiera ogólne wytyczne sporządzania regionalnych planów przestrzennego zagospodarowania w dziedzinie zwiększania lesistości.
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami określa zakres działania niezbędny do zaplanowania zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju, w sposób zapewniający ochronę środowiska z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych i organizacyjnych.
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest programem inwestycji rozbudowy systemów oczyszczalni ścieków w sektorze komunalnym. Program pozwoli na wyeliminowanie nieoczyszczonych ścieków (pochodzących ze źródeł miejskich i aglomeracji) z wód powierzchniowych. Dokument dotyczy także poprawy jakości wód powierzchniowych, będących potencjalnym źródłem poboru ujęć komunalnych. Zamierzeniem Programu jest również pobudzenie inicjatyw lokalnych (nowe miejsca pracy) oraz pełne dostosowanie do wymogów Unii Europejskiej w zakresie wyposażenia w system oczyszczalni ścieków i kanalizacji.

Ponadto dla Planu istotne z punktu widzenia ochrony środowiska są priorytety wynikające z dokumentów ustanowionych na szczeblu rządowym, samorządowym, porozumień międzynarodowych oraz dokumentów i dyrektyw Unii Europejskiej. Do najważniejszych dokumentów zaliczyć należy:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- Wstępny Projekt Narodowego Planu Rozwoju 2007 – 2015,
- Dyrektywy Unii Europejskiej:
- Dyrektywy 98/83/UE z dnia 3 listopada 1998 r. w sprawie jakości wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi, Dyrektywy Ramowej UE dotyczącej wody, przyjętej w 1997 r.,

- Dyrektywy 98/15/EC z 27 lutego 1998 r. dot. wprowadzania zanieczyszczeń do wód,
- Dyrektywy Ramowej w sprawie ogólnych zasad gospodarowania odpadami 75/442/EWG z 15 lipca 1975 r.,
- Dyrektywy 9/31 WE w sprawie odpadów niebezpiecznych,
- Dyrektywy 43/92 EEC z 21 maja 1992 r. (z późn. zm.) w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory,
- Dyrektywy 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. o ochronie ptaków, będąca podstawą tworzenia Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000.

W niniejszej części dokonano analizy zgodności celów Programu z celami innych dokumentów strategicznych. Porównanie to ma na celu ocenę spójności celów Programu z celami innych dokumentów strategicznych pod kątem ochrony środowiska oraz zasady zrównoważonego rozwoju. Poniżej przedstawiono wyniki analizy.

2.1. Strategie i programy europejskie

2.1.1. STRATEGIA EUROPA 2020

Dokument **Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu** jest podstawowym instrumentem strategicznym, określającym priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego w skali całej Unii Europejskiej w perspektywie do 2020 roku. Dokument ten wskazuje 3 główne priorytety rozwojowe, którymi są: rozwój inteligentny (tj. rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach), rozwój zrównoważony (tj. wspieranie gospodarki przyjaznej środowisku oraz efektywnie korzystającej z zasobów) i rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (tj. wspieranie gospodarki odznaczającej się wysokim poziomem zatrudnienia oraz zapewniającej spójność w wymiarze ekonomicznym, społecznym i terytorialnym). Ponadto w Strategii Europa 2020 wyznaczono 5 głównych celów rozwojowych dla całej Unii Europejskiej. W kontekście procesu rewitalizacji szczególnie istotnym zamierzeniem jest walka z ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. W ramach realizacji tego celu spodziewane jest ograniczenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i procesami marginalizacji i wykluczenia społecznego o co najmniej 20 milionów w perspektywie do 2020 roku.

2.2. Strategie i programy krajowe

2.2.1. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU

Dokument **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju** jest instrumentem strategicznym, określającym główne trendy, wyzwania oraz scenariusze rozwoju społeczno-ekonomicznego kraju, jak również kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa. Zasadniczym dążeniem tej długookresowej strategii rozwoju jest poprawa jakości życia Polaków. W niniejszym dokumencie, oprócz celu głównego wyłoniono 3 obszary strategiczne: konkurencyjność i innowacyjność (modernizacja), równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywność i sprawność państwa. Wymienione obszary będą kluczowymi ramami rozwoju kraju w tzw. dalekiej przyszłości obejmującej blisko dwie dekady. Coraz większą popularność i znaczenie zdobywa kwestia innowacji, dlatego jednym z celów do realizacji przez organizację państwa będzie wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji. Aspekty skupione wokół rezerwuaru kapitału ludzkiego będą wiązać się z poprawą dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz z podniesieniem konkurencyjności nauki. Nie bez znaczenia będzie także rozwój kapitału ludzkiego, odbywający się poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie tzw. *workfare state*, czyli państwa zachęcającego lub skłaniającego do pracy. Kolejnym celem strategii jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, jak również ochrona i poprawa stanu środowiska

naturalnego. Obszar drugi kładzie nacisk na wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju na rzecz rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Ponadto zwraca się w nim uwagę na zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego. Obszar efektywności oraz sprawności państwa to trzecia i ostatnia sfera zaproponowana przez dokument Polska 2030. Jednym z ważniejszych celów w tym obszarze jest wzrost społecznego kapitału rozwoju.

2.2.2. ŚREDNIOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU

Strategia Rozwoju Kraju 2020, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 roku, jest dokumentem strategicznym, który wskazuje cele oraz kierunki rozwoju Polski w perspektywie średniookresowej. Głównym zamierzeniem tej strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów dla zapewnienia szybszego oraz zrównoważonego rozwoju kraju, jak również poprawy jakości życia mieszkańców. W związku z tym wyznaczono 3 obszary strategiczne, takie jak: sprawne państwo, konkurencyjna gospodarka oraz spójność społeczna i terytorialna. Zdefiniowane kierunki powinny służyć rozwojowi Polski do 2020 roku. W ramach obszaru sprawnego oraz efektywnego państwa, zwraca się uwagę na przejście od modelu administrowania do zarządzania rozwojem, które ma służyć zapewnieniu ładu przestrzennego i wzmocnieniu warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb oraz aktywności obywateli. Z kolei obszar dotyczący konkurencyjnej gospodarki koncentruje się na zwiększeniu udziału przemysłów oraz usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie, wzroście konkurencyjności, a także modernizacji sektora rolno-spożywczego i ogólnej poprawie warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej. Równie ważnym celem jest rozwój kapitału ludzkiego, który rozkłada się na 3 płaszczyzny zadaniowe, który są: zwiększenie aktywności zawodowej, poprawa jakości kapitału ludzkiego, a także zwiększanie mobilności zawodowej oraz przestrzennej. Kolejne cele obszaru konkurencyjnej gospodarki to bezpieczeństwo energetyczne i środowisko oraz zwiększenie efektywności transportu. Ostatni obszar strategiczny dokumentu dotyczy spójności społecznej i terytorialnej. Zwrócono w nim uwagę na aspekt szerokiej integracji społecznej wyrażonej poprzez zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Za ważne uznano również zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych. Ostatnim celem w obszarze spójności społecznej i terytorialnej jest wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Zakłada się, że cel zostanie osiągnięty dzięki wzmocnieniu miast wojewódzkich, tworzeniu odpowiednich warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych oraz lokalnych, a także wzmocnieniu potencjału obszarów wiejskich.

2.2.3. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, przyjęta przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 roku, jest podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym cele polityki rozwoju regionalnego w skali kraju. Zasadniczym dążeniem polityki regionalnej kraju, jakie zdefiniowano w tej strategii, jest efektywne wykorzystanie terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju (tj. wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i spójności) w perspektywie długookresowej. Z punktu widzenia funkcjonalnych obszarów miejskich jest to dokument będący swego rodzaju dedykacją, ponieważ niemal w pełni pokrywa się z potrzebami miasta Pruszków. Dokument ten poza celem strategicznym jest osadzony na głównych 3 filarach (celach), którymi są: wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych oraz tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych zogniskowanych terytorialnie. Cele cząstkowe zakładają wzmocnienie funkcji

metropolitalnych miast wojewódzkich i integrację ich obszarów funkcjonalnych. Co więcej, mają na uwadze zwiększanie dostępności komunikacyjnej regionów, wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych oraz rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich. Wskazują także na efektywne wykorzystanie w procesach rozwojowych potencjału specjalizacji terytorialnej, co jest szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju klastra Doliny Lotniczej. Ponadto strategia wskazuje rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, definiuje wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych oraz wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu (IOB). Zwraca uwagę na wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego. Drugi cel strategiczny zawiera instrukcje dotyczące wspierania obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr oraz usług warunkujących możliwości rozwojowe. Określa też sposób prowadzenia restrukturyzacji i rewitalizacji miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze. Wytycza kierunki mające na celu zwiększanie dostępności transportowej do miast wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności. W trzecim obszarze strategicznym zawarte są informacje o wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

2.2.4. KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, będąca najważniejszym w skali kraju dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego, została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 roku. Głównym dążeniem strategicznym polityki przestrzennej na szczeblu kraju, jaki określono w tym dokumencie jest efektywne wykorzystanie przestrzeni Polski, a także jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych (w tym m.in. spójności w wymiarze przestrzennym, ekonomicznym i społecznym). W Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju podkreślono konieczność podwyższenia konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej, poprzez m.in. wspieranie rozwoju ich funkcji metropolitalnych oraz integrację ich obszarów funkcjonalnych. Równocześnie zwrócono uwagę na potrzebę poprawy spójności wewnętrznej oraz terytorialne równoważenie rozwoju kraju, któremu służyć powinny: tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się rozwoju (m.in. przez wsparcie miast subregionalnych i budowanie potencjału specjalizacji terytorialnej), wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich, a także wspomaganie różnorodnych obszarów problemowych (w tym poprzez restrukturyzację i rewitalizację ośrodków miejskich i terenów zdegradowanych). Zaakcentowano także konieczność zwiększenia dostępności przestrzennej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwój zarówno infrastruktury transportowej, jak również telekomunikacyjnej. Przy tej okazji zwrócono uwagę na potrzebę poprawy dostępności wewnątrz obszarów funkcjonalnych, której służyć powinna integracja systemów transportu publicznego w miastach oraz terenach stanowiących ich zaplecze. Jednocześnie w dokumencie tym podkreślono konieczność kształtowania struktur przestrzennych, które będą wspierać utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych Polski. W tym miejscu wskazano, że polityka przestrzenna kraju powinna sprostać wyzwaniu zabezpieczenia możliwości rozwojowych w oparciu o zachowanie w dobrym stanie zasobów naturalnych oraz kulturowych. Wreszcie odnotowano potrzebę przywrócenia oraz utrwalenia ładu przestrzennego.

2.2.5. STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 18 czerwca 2013 roku. Podstawowym celem tego dokumentu strategicznego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów mieszkańców, tak aby mogli oni w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym, jak również gospodarczym na wszystkich etapach życia. Podobnie jak w innych dokumentach strategicznych, także i w tym zdefiniowano cele lub kierunki szczegółowe, które są punktem wyjściowym

dla późniejszego wprowadzenia ich w życie. W Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 określono 5 celów szczegółowych. Pierwszy wskazuje na podniesienie poziomu zatrudnienia. Drugi mówi o wydłużeniu okresu aktywności zawodowej oraz zapewnieniu lepszej jakości funkcjonowania osób starszych. Kolejny określa ramy oraz działania, które będą sprzyjały poprawie sytuacji osób i grup ludzi zagrożonych wykluczeniem społecznym. Następny cel szczegółowy dotyczy zwiększenia efektywności systemu opieki zdrowotnej, która ma przyczynić się do ogólnej poprawy zdrowia obywateli kraju. Ostatni cel definiuje narzędzia służące podniesieniu poziomu kompetencji i kwalifikacji Polaków do 2020 roku.

2.2.6. STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 roku. Głównym dążeniem tego instrumentu strategicznego jest wzmocnienie udziału kapitału społecznego w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Strategiczne założenie dokumentu będzie realizowane poprzez 4 cele cząstkowe, które ujmują zagadnienie rozwoju kapitału społecznego w sposób szeroki oraz kompleksowy. Jako pierwsze zdefiniowane zostało kształcenie postaw, sprzyjających współpracy, kreatywności i komunikacji między ludźmi. Drugi cel szczegółowy obejmuje usprawnienie mechanizmów uczestnictwa obywateli w życiu społecznym oraz ich wpływu na szeroko rozumiane życie publiczne za pomocą wzmocnienia integracji i solidarności społecznej, a także wzmocnienia zorganizowanych form aktywności obywatelskiej. Kolejny cel cząstkowy zawarty w strategii podnosi aspekt możliwych działań poprawiających procesy komunikacji społecznej oraz wymiany czy transferu wiedzy. Wyraża się on w zwiększaniu dostępności informacji i polepszeniu jakości komunikacji w sferze publicznej. Ponadto dotyczy wspierania mediów w kształtowaniu więzi społecznych, kulturowych oraz demokracji. Ostatni, czwarty cel szczegółowy opiera się na wytyczeniu kierunków rozwoju dla zasobu kreatywnego oraz kulturowego i określa sposoby jego skutecznego wykorzystania. Przy tej okazji zwrócono uwagę na wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej oraz podnoszenie jej znaczenia w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju.

2.3. Programy operacyjne polityki spójności UE

2.3.1. UMOWA PARTNERSTWA

Umowa Partnerstwa jest zasadniczym dokumentem strategicznym określającym cele oraz dążenia, jak również zasady interwencji funduszy europejskich w Polsce w okresie programowania 2014 – 2020 w ramach realizacji trzech polityk wspólnotowych, czyli polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Zgodnie z założeniami powyższego dokumentu przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają służyć osiągnięciu szerszego celu rozwojowego, jakim jest promowanie włączenia społecznego i walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Równocześnie podkreślono, iż działania o charakterze rewitalizacyjnym (realizowane zarówno w miastach, jak również na terenach wiejskich) powinny być ukierunkowane w szczególności na poprawę jakości życia ludności oraz ożywienie (w wymiarze gospodarczym i społecznym) wspieranego obszaru. W konsekwencji inicjatywy te powinny dążyć do ograniczenia ubóstwa oraz procesów wykluczenia społecznego. Warto jednocześnie zwrócić uwagę, iż wśród strategicznych obszarów interwencji państwa (w wymiarze terytorialnym) w rozpatrywanym dokumencie wskazano m.in. na: Polskę Wschodnią, miasta województwie oraz ich obszary funkcjonalne, miasta i ich dzielnice wymagające rewitalizacji, a także tereny wiejskie (przede wszystkim zaś te o najniższym poziomie dostępności mieszkańców do dóbr i usług, które warunkują możliwości rozwojowe).

2.3.2. RPO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2014 – 2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 to podstawowy instrument realizacji europejskiej polityki regionalnej na terenie województwa. Równocześnie program ten jest jednym z najważniejszych źródeł finansowania programów oraz projektów rewitalizacji. Podejmowane w ramach RPO inicjatywy powinny prowadzić do polepszenia jakości życia mieszkańców, w tym zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Ponadto powinny pozwolić na trwałą odnowę rewitalizowanego obszaru, poprawę ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy, poprzez zastosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych. Działania te w efekcie powinny przyczynić się do ożywienia rewitalizowanych obszarów, nadania im nowych funkcji, podniesienia ich atrakcyjności, co w konsekwencji wiązać się będzie ze zwiększeniem zainteresowania tym obszarem mieszkańców a także turystów i inwestorów.

2.3.3. PO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO NA LATA 2014 – 2020

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020 jest największym (pod względem łącznej wartości alokacji funduszy europejskich) instrumentem realizacji wspólnotowej polityki spójności w Polsce na przestrzeni obecnej perspektywy budżetowej. W dokumencie tym przyjęto w sumie 10 osi priorytetowych:

- **Oś priorytetowa I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki** (zwiększenie udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych, zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej oraz w budownictwie wielorodzinnym mieszkaniowym, zwiększenie poziomu efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, zwiększenie sprawności przesyłu energii termicznej),
- **Oś priorytetowa II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu** (poprawa dostępności do systemu oczyszczania ścieków, zmniejszenie ilości odpadów komunalnych podlegających składowaniu, wzmocnienie mechanizmów służących ochronie przyrody, zahamowanie spadku powierzchni terenów zieleni w miastach),
- **Oś priorytetowa III. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego** (poprawa istniejącego stanu połączeń drogowych w sieci TEN-T, rozwój transportu multimodalnego),
- **Oś priorytetowa IV. Infrastruktura drogowa dla miast** (poprawa dostępności transportowej ośrodków miejskich w sieci TEN-T oraz ich odciążenie od nadmiernego ruchu drogowego, zwiększenie dostępności transportowej miast poza siecią połączeń drogowych TEN-T i ich odciążenie od nadmiernego ruchu),
- **Oś priorytetowa V. Rozwój transportu kolejowego w Polsce** (polepszenie stanu połączeń kolejowych między głównymi miastami kraju, zwiększenie wykorzystania połączeń kolejowych w miastach),
- **Oś priorytetowa VI. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach** (zwiększenie stopnia wykorzystania niskoemisyjnego transportu miejskiego),
- **Oś priorytetowa VII. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego** (rozwój infrastruktury energetycznej),
- **Oś priorytetowa VIII. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury** (poprawa dostępu do infrastruktury kultury i dziedzictwa kulturowego, rozwój kompetencji kulturowych społeczeństwa),
- **Oś priorytetowa IX. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia** (zapewnienie dostępu do infrastruktury ochrony zdrowia oraz poprawa efektywności systemu opieki zdrowotnej),
- **Oś priorytetowa X. Pomoc techniczna** (zapewnienie sprawnego systemu realizacji programu).

2.4. Strategie i programy województwa mazowieckiego

2.4.1. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2030. INNOWACYJNE MAZOWSZE (SRWM 2030)

Celem strategicznym dokumentu w obszarze środowiska i energetyki jest: zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska.

Do jego osiągnięcia ma doprowadzić realizacja działań w ramach niżej wymienionych kierunków:

- dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie oraz poprawa infrastruktury przesyłowej,
- nowoczesna infrastruktura zaopatrzenia w energię z różnych źródeł,
- produkcja energii ze źródeł odnawialnych,
- zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska,
- wspieranie rozwoju przemysłu ekologicznego i eko-innowacji,
- przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym,
- inwestycje związane z uzdatnianiem wody i utylizacją odpadów, odnową terenów skażonych, zmniejszeniem zanieczyszczenia,
- modernizacja lokalnych sieci energetycznych,
- wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.
- Dostrzegając potrzebę intensywnego rozwoju energetyki na bazie OZE określono następujące działania:
 - kierunek działań: dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie;
 - działanie: Rozwój i proekologiczna modernizacja instalacji do produkcji energii elektrycznej i ciepłej w regionie, w tym zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych;
 - kierunek działań: produkcja energii ze źródeł odnawialnych;
 - działanie: zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich;
 - działanie: poprawa bezpieczeństwa zasilania w energię miast poprzez budowę i modernizację lokalnych instalacji do produkcji energii ze szczególnym uwzględnieniem technologii kogeneracji i poligeneracji oraz wykorzystania OZE.

Pierwszy ww. kierunek działań realizuje wyzwanie SRWM 2030 dotyczące poprawy bezpieczeństwa energetycznego, natomiast kierunek: *produkcja energii ze źródeł odnawialnych* wiąże się z wyzwaniem SRWM 2030 dotyczącym zwiększenia pozyskania energii ze źródeł odnawialnych. W dokumencie zaproponowano także kierunki działań dla wód: *realizacja inwestycji związanych z uzdatnianiem wody*, odpadów: *realizacja inwestycji związanych z utylizacją odpadów*. Ponadto w zakresie ochrony środowiska zaproponowano następujące kierunki działań: *zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska, odnowę terenów skażonych, zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska oraz przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym*.

Cele związane ze środowiskiem realizowane są nie tylko w obszarze ŚRODOWISKO I ENERGETYKA, ale również w obszarze PRZESTRZEŃ I TRANSPORT, w ramach następujących kierunków działań:

- rozwój form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców,
- zapobieganie nadmiernej suburbanizacji i kreowanie ładu przestrzennego.

Zaproponowane w Programie ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego do roku 2022 cele i działania dla obszarów interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze i zrównoważony rozwój lasów wpisują się w zaproponowane w ww. dokumencie kierunki działań.

2.4.2. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO (PZPWM)

Ustalenia dokumentu mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego województwa mazowieckiego przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska dotyczą: rozwoju i proekologicznej modernizacji źródeł energii i paliw w regionie, w tym zwiększenia udziału wykorzystania energii odnawialnej, rozbudowy i modernizacji systemów przesyłu oraz dystrybucji energii i paliw, przede wszystkim na potrzeby dywersyfikacji źródeł i kierunków dostaw oraz poprawy efektywności funkcjonowania tych systemów.

W zakresie ochrony walorów przyrodniczych celem polityki Samorządu Województwa jest stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych poprzez: wzmocnienie ochrony unikatowych dolin rzecznych i ich otoczenia, zapewnienie ciągłości powiązań przyrodniczych, objęcie ochroną obszarów wodno-błotnych, stanowiących siedliska szczególnie ważne dla zachowania różnorodności biologicznej oraz zwiększenie lesistości i ochronę lasów.

W zakresie gospodarki leśnej zaproponowano następujące kierunki działań: opracowanie wojewódzkiego programu zwiększenia lesistości i kompleksowego systemu monitoringu gospodarki leśnej, wyznaczenie, tworzenie i powiększanie zwartych kompleksów leśnych oraz leśnych pasów izolacyjnych, prowadzenie zgodnie z zasadami proekologicznymi gospodarki leśnej, zahamowanie urbanizacji terenów leśnych w otoczeniu aglomeracji warszawskiej.

W zakresie gospodarki wodnej zaproponowano działania polegające na: budowie i modernizacji systemów melioracyjnych, zbiorników wodnych, rewitalizację lub modernizację obszarów mokradłowych, poprawę bezpieczeństwa powodziowego, remont i budowę urządzeń wodnych, przebudowę cieków oraz działania renaturyzacyjne.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej zaproponowano następujące działania: uporządkowanie gospodarki ściekowej, budowę kanalizacji, budowa, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków, budowa i przebudowa stacji uzdatniania wody.

W zakresie gospodarki odpadami w dokumencie zaproponowano działania, które będą skoncentrowane wokół regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) oraz instalacji zastępczych.

W zakresie ochrony gleb za główny cel wojewódzkiej polityki przyjmuje się poprawę jakości gleb. Cel ten będzie realizowany poprzez działania takie jak: przywracanie wartości użytkowej gruntem zdegradowanym, dostosowanie formy zagospodarowania terenu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb z uwzględnieniem możliwości poprawy jakości gleb i warunków ekonomicznej opłacalności, prowadzenie prawidłowych zabiegów regulujących stosunki wodne.

W zakresie przeciwdziałania największym zagrożeniom w dokumencie zaproponowano: modernizację wałów przeciwpowodziowych na rzece Wiśle, Narwi, Bugu, Pilicy i Bzurze, budowę wałów na Narwi, Bugu i Bzurze, Utracie i mniejszych rzekach, stwarzających również zagrożenie powodziowe, prowadzenie robót utrzymaniowych na rzekach, polegających na usuwaniu materiałów transportowanego i odkładanego przez wodę, udrażnianiu przepływu, zabudowie ubezpieczającej erodowane brzegi, robotach pogłębiarskich, remontach funkcjonujących urządzeń wodnych, wyznaczenie lokalizacji polderów zalewowych przy głównych rzekach województwa, umożliwiającą kontrolowane ograniczenie skutków powodzi na terenach zabudowanych.

W ww. Planie w zakresie ochrony środowiska została wskazana:

- Polityka kształtowania i ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz poprawy standardów środowiska.
 - Polityka poprzez swoje kierunki działań i zadania, ma na celu przede wszystkim dążenie do równowagi pomiędzy poszczególnymi elementami zagospodarowania przestrzennego oraz kształtowanie trwałości procesów przyrodniczych, zaspokajających potrzeby społeczne z poszanowaniem zasady sprawiedliwości międzypokoleniowej. Cel ten jest realizacją zasady zrównoważonego rozwoju i oznacza takie gospodarowanie przestrzenią, które pomimo różnych działań społeczno-gospodarczych jest dostosowane do uwarunkowań środowiska przyrodniczego i zachowuje jego równowagę.
 - Polityka ta zmierzać będzie do stworzenia ciągłości przestrzennej systemu obszarów o cennych wartościach przyrodniczych oraz zapewnienia pomiędzy nimi powiązań ekologicznych (tworzenie spójnego systemu ochrony przyrody). Drugim kierunkiem realizacji omawianej polityki, poza ochroną zasobów i walorów przyrodniczych, jest poprawa standardów środowiska przyrodniczego, realizowana poprzez: zwiększanie zasobów i retencji wodnej, renaturalizację przekształconych odcinków rzek i terenów zalewowych, tworzenie systemu gospodarki odpadami, systemu oczyszczania ścieków, ograniczanie emisji zanieczyszczeń i hałasu, wprowadzanie przedsięwzięć zmierzających do wykorzystania odnawialnych źródeł energii, przywracanie wartości użytkowej gruntom zdegradowanym, przeciwdziałanie erozji i ochronę gleb.
 - Zintegrowana polityka opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej.
- Ustalenia Zintegrowanej polityki opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej obejmują:

- zarządzanie zasobami dziedzictwa, ochronę i eksponowanie przestrzennych świadectw dziedzictwa, zwłaszcza najbardziej wartościowych zespołów i obiektów służących identyfikacji i promocji przestrzeni kulturowej regionu;
- kształtowanie walorów krajobrazowych województwa oraz ochronę przestrzeni posiadających unikatowe lub specyficzne dla regionu walory krajobrazowe;
- zachowanie różnorodności kulturowej województwa, kształtowanie tożsamości regionalnej i historycznej oraz zapewnienie dostępności do zasobów dziedzictwa zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- W zakresie polityki opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej Plan ustala:
 - zachowanie ciągłości dziedzictwa kulturowego regionu;
 - umiejętne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego;
 - kształtowanie tożsamości regionalnej i budowanie klimatu społecznej akceptacji dla ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego zawiera wnioski do programów wynikających z przepisów odrębnych oraz programów rozwoju województwa. Wnioski, jakie powinny zostać zawarte w projekcie Programu to: proekologiczna modernizacja istniejących źródeł energii, w tym związanej z wprowadzaniem paliw niskoemisyjnych oraz odnawialnych źródeł energii, budowa nowych rozproszonych źródeł energii wykorzystujących paliwa niskoemisyjne i zasoby energii odnawialnej, modernizacja i budowa wałów przeciwpowodziowych, tworzenie polderów zalewowych oraz wprowadzenie systemu wczesnego ostrzegania przeciwpowodziowego, realizacja lokalnych programów związanych z gospodarką wodną, w tym ochroną przeciwpowodziową, przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej (utworzenie spójnego systemu przestrzennego obszarów ważnych ekologicznie), utrzymanie drożności koryta Wisły, budowa zakładu termicznego unieszkodliwiania odpadów subregionu płockiego, działania na rzecz zabezpieczenia powodziowego doliny Wisły.

3. MATERIAŁY WYJŚCIOWE, METODA PRZYJĘTA W OPRACOWANIU

Przy sporządzaniu Prognozy wykorzystano projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pruszków.

Ogólny zakres Prognozy wynika z ustawy ooś, według której prognoza:

- określa, analizuje i ocenia istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu, stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu, przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienia brak rozwiązań alternatywnych, w tym wskazuje napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Na potrzeby niniejszej Prognozy, przeanalizowano zadania ujęte w projekcie Programu pod kątem ich zgodności z uwarunkowaniami środowiskowymi. Oddziaływanie na środowisko, krajobraz, ludzi i zabytki tych zadań oceniano, posługując się następującymi kryteriami dotyczącymi:

- charakteru zmian (bardzo korzystne, korzystne, niekorzystne, niepożądane, bez znaczenia);
- intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczące, zauważalne, duże, zupełne);
- bezpośredniości oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane);
- okresu trwania oddziaływania (długoterminowe, średnioterminowe, krótkoterminowe);
- częstotliwości oddziaływania (stałe, okresowe, epizodyczne);
- zasięgu oddziaływania (miejscowe, lokalne, ponadlokalne, regionalne, ponadregionalne);
- trwałości przekształceń (nieodwracalne, częściowo odwracalne, odwracalne, możliwe do waloryzacji).

Prognoza uwzględnia także ostateczny zakres i stopień szczegółowości określony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie. Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 2 lit d ustawy ooś, przeanalizowano i oceniono, czy projekt dokumentu uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

W projekcie Programu zamieszczono odpowiednie ustalenia, które określają warunki realizacji założeń tego dokumentu, umożliwiając uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska.

4. METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU

Przewidywane metody analizy realizacji postanowień projektu Programu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pruszków pod kątem wpływu na środowisko mogą się odnosić do:

- oddziaływania proponowanych działań;
- przestrzegania ustaleń dotyczących wyposażenia w infrastrukturę techniczną, ochrony i kształtowania środowiska, ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Ad 1) W zakresie oddziaływania proponowanych działań na środowisko:

- w odniesieniu do przedsięwzięć, dla których wydano decyzję o uwarunkowaniach środowiskowych, obowiązywać będzie monitoring środowiska w zakresie i metodach określonych w wydanej decyzji (o ile decyzja określa takie warunki);
- w odniesieniu do pozostałych działań może to być monitoring państwowy środowiska, prowadzony przez odpowiednie organy administracji państwowej, powołane do badania stanu środowiska;
- w przypadku skarg mieszkańców na uciążliwość prowadzonej działalności w oparciu o uchwalony Program, analizę realizacji Programu i badanie skażenia środowiska powinien przeprowadzić odpowiedni organ administracji samorządowej.

Ad. 2) W zakresie realizacji przestrzegania ustaleń Programu powinny być wykonywane okresowe przeglądy jego realizacji, wykonywane przez administrację samorządową na potrzeby oceny prowadzonej polityki. Częstotliwość okresowych przeglądów powinna być zgodna z przepisami szczególnymi.

Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu planu:

- przeprowadzenie wstępnej oceny (screeningu) w przypadku projektów zaliczonych do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko;
- przeprowadzenie pełnej procedury oceny oddziaływania na środowisko w przypadkach, gdy projekt (zamierzenie inwestycyjne) podlega takiej procedurze;
- oceny zgodności ze standardami jakości środowiska na etapie realizacji projektu oraz po jego zakończeniu;
- oceny zgodności ze standardami emisyjnymi w przypadku występowania emisji do środowiska;
- w zakresie monitoringu poszczególnych elementów środowiska odpowiedzialne są jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, w zakresie ochrony środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, a w zakresie ochrony przyrody organy wymienione w ustawie o ochronie przyrody zgodnie z art. 91 oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, np. IMGW, RZGW i inne. Zgodnie z art. 10 Dyrektywy 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w celu uniknięcia powielania monitoringu, raporty o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska powinny być przekazywane do gmin.

5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Międzynarodowe ramy prawne dla procedury ocen oddziaływania na środowisko w przypadku, gdy działalność realizowana w jednym kraju (stronie pochodzenia) zasięgiem oddziaływania obejmuje terytorium innego kraju (strony narażonej), mogą powodować znaczące negatywne skutki dla środowiska stwarza Konwencja z Espoo z dnia 25 lutego 1991 roku. Wykonanie transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko konieczne jest zawsze wtedy, gdy planowane projekty mogą znacząco oddziaływać na środowisko i ludzi sąsiadujących krajów. Opracowywany dokument nie będzie miał oddziaływania transgranicznego.

Podstawą stwierdzenia powyżej jest fakt, iż zadania zawarte w Programie będą realizowane na obszarze Miasta Pruszków, które jest znacząco oddalone od granic państwowych, a zakres ich oddziaływania będzie miejscowy bądź lokalny. Dodatkowo oddziaływania te będą miały charakter pozytywny a możliwe negatywne oddziaływania pojawią się w związku z realizacją prac i będą wpływać na miejscową ludność.

6. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

6.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego

6.1.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE

Miasto Pruszków położone jest w północnej części powiatu pruszkowskiego, który leży w centralnej części województwa mazowieckiego. Pruszków jest siedzibą powiatu pruszkowskiego. Miasto Pruszków zajmuje powierzchnię około 19,19 km², położone jest około 18 km na zachód od Warszawy.

Miasto Pruszków wchodzi w skład Obszaru Metropolitalnego Warszawy według Zarządu Województwa Mazowieckiego a także w obrębie aglomeracji Warszawskiej zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego. Dodatkowo miasto Pruszków jest włączone do Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (WOF ZIT), który został powołany na podstawie podpisanej w 2013 r. wielostronnej deklaracji współpracy gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach ZIT.

Pod względem geograficznym miasto położone jest w zasięgu dwóch mezoregionów, w większości w obrębie Równiny Łowicko-Błońskiej, a północny i wschodni kraniec w obrębie Równiny Warszawskiej. Oba mezoregiony należą do makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej.¹

6.1.2. GEOLOGIA I RZEŻBA TERENU

Zgodnie z mapą geologiczną Polski obszar miasta budują utwory czwartorzędowe, w większości plejstocenijskie piaski i żwiry rzeczne oraz holocenijskie piaski humusowe i namuły denne w dolinach i zagłębieniach bezodpływowych, występują tu także utwory organiczne towarzyszące strefom ujściowym mniejszych cieków.

Równina Łowicko-Błońska jest morenową równiną denudacyjną, tworzącą jeden z najbardziej płaskich krajobrazów na Mazowszu. Miasto Pruszków położone jest nad rzeką Utratą płynącą z południa na północ będącą dopływem Bzury. Dolina Utraty, stanowi więc istotną jednostkę morfologiczną, która rozcina równinę z południowego-wschodu na północny-zachód. Wśród form geomorfologicznych wyróżniamy tu:

- płaską powierzchnię równinną;
- dolinę Utraty z płaską powierzchnią dna oraz łagodnie pochyłymi zboczami doliny;
- doliny pozostałych cieków np. Żbikówki;
- nieliczne zagłębienia bezodpływowe.

Z uwagi na silny rozwój urbanistyczno-przemysłowy miasta większość pierwotnych form terenowych uległa przekształceniu, tj. nieliczne zagłębienia bezodpływowe i lokalne wzniesienia zostały zniwelowane i częstokroć w pełni zabudowane.

6.1.3. GLEBY

Na terenie Pruszkowa występują gleby autogeniczne, semihydrogeniczne, hydrogeniczne oraz napływowe. Występują tu zatem gleby brunatnoziemne, czarne ziemie, gleb pobagienne (murszowe) oraz gleby

¹ Jerzy Kondracki, Geografia regionalna Polski, Warszawa PWN, 2002

aluwialne (w typie mad rzecznych). Nie bez znaczenia pozostaje antropogeniczny charakter miasta, który uwarunkował występowanie dużych powierzchni gleb antropogenicznych zaliczonych do działu gleb kulturoziemnych oraz industrio- i urbanoziemnych.²

6.1.4. SUROWCE NATURALNE

Na terenie miasta Pruszków zlokalizowane było jedno złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej „Trojanówka”, które zostało wykreślone z bilansu zasobów. Eksploatację tego złoża rozpoczęto w 1928 r. a w roku 1997 wykreślono je z bilansu zasobów, miało powierzchnię 11,5 ha, położone było w północno-wschodniej części Pruszkowa, w dzielnicy Żbików, w obrębie istniejącego obecnie Parku Kultury i Wypoczynku Mazowsze.³

Warto tu wspomnieć, że w obrębie miasta występują kopaliny pospolite takie jak piaski czy żwiry jednak nie pełnią one funkcji gospodarczych ze względu na wysoki stopień zurbanizowania przestrzeni.

6.1.5. KLIMAT

Teren miasta Pruszków, zgodnie z podziałem Polski na regiony klimatyczne zaproponowanym przez A. Wosia, znajduje się w regionie XVIII – Środkowomazowieckim, charakteryzującym się bardzo małą zmiennością częstości występowania poszczególnych typów pogody. Jednostka ta obejmuje swym zasięgiem środkową część Niziny Mazowieckiej i w tym obszar Równiny Łowicko-Błońskiej. Granice klimatyczne omawianego regionu charakteryzuje się jako mało wyraźne, z wyjątkiem odcinka północnego.⁴

Średnia roczna temperatura dla regionu wynosi 7,5 – 7,8°C. Miesiącem najcieplejszym jest lipiec, ze średnią temperaturą ok. 19°C, a najzimniejszym styczeń ze średnią temperaturą ok. -3,0°C. Długość okresu wegetacyjnego wynosi ok. 212 dni w roku, okres bezprzymrozkowy wynosi około 170 dni. Pokrywa śnieżna zalega średnio 50 – 80 dni w roku, a średnia roczna suma opadów wynosi poniżej 500 – 550 mm.

Kierunki wiatru nawiązują do ogólnej cyrkulacji atmosferycznej i są lokalnie modyfikowane przez rzeźbę terenu i zabudowę. Średnia prędkość wiatru wynosi ok. 3,0 m/s. Przeważa wiatr z kierunku zachodniego, nieco rzadziej z sektora północno-zachodniego i wschodniego. Najrzadziej natomiast występuje wiatr z kierunku północnego i południowego.

6.1.6. WODY POWIERZCHNIOWE, PODZIEMNE

Wody powierzchniowe

Najważniejszą rzeką dla miasta jest Utrata, która stanowi także jego oś krajobrazową. Utrata Est prawym dopływem Bzury. Ma około 76,5 km długości oraz powierzchnię dorzecza 792 km². Źródłami Utraty są dwa niewielkie cieki zlokalizowane w okolicach Ojrzanowa (Las Skulski) na wysokości około 160 m n.p.m. Uchodzi do Bzury w Sochaczewie na wysokości 69 m n.p.m. Sieć rzeczna Pruszkowa uzupełnia Żbikówka oraz rów U-1.

Żbikówka której źródła znajdują się na zachód od warszawskiej dzielnicy Ursus. Rzeka uchodzi do utraty w Pruszkowie, w dzielnicy Żbików. W związku z intensywnym zagospodarowaniem terenów cieki straciła charakter rzeki i od lat 60. XX wieku nazywany jest Kanałem Konotopy. Długość Żbikówki wynosi około 6,5 km.

² Program Ochrony Środowiska dla miast Pruszkowa, AquaGeo, 2004

³ <http://igs.pgi.gov.pl/zloze.asp?ID=2447&mode=dokumenty>

⁴ Alojzy Woś, Regiony klimatyczne Polski w świetle częstości występowania różnych typów pogody, PAN, 1993

Rów U-1 zwany potocznie Regułką, bierze swój początek w miejscowości Opacz i uchodzi do rzeki Utraty w centrum Pruszkowa, w pobliżu stadionu. Całkowita długość rowu wynosi 7,26 km, z czego w Pruszkowie ok. 2,5 km.

Na terenie miasta w drodze wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej wydzielono 2 jednolite części wód powierzchniowych JCWP:⁵

- **JCWP „Utrata od źródeł do Żbikówki ze Żbikówką”** jest naturalną częścią wód, dla której ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych jest zagrożona. Znaczące presje pojawiają się zarówno ze strony gospodarki komunalnej jak i rolnictwa. Stan chemiczny JCWP określono jako dobry, natomiast stan/potencjał ekologiczny i aktualny stan JCWP jako zły.
- **JCWP „Rokitnica od źródeł do Zimnej Wody, z Zimną Wodą”** jest naturalną częścią wód, dla której ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych jest zagrożona. Znaczące presje pojawiają się zarówno ze strony gospodarki komunalnej jak i rolnictwa. Stan chemiczny JCWP określono jako dobry, natomiast stan/potencjał ekologiczny jako słaby, a aktualny stan JCWP jako zły.
- **JCWP „Utrata od Żbikówki do Rokitnicy bez Rokitnicy”** jest naturalną częścią wód, dla której ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych jest zagrożona. Znaczące presje pojawiają się zarówno ze strony gospodarki komunalnej jak i rolnictwa. Stan chemiczny JCWP określono jako poniżej stanu dobrego, również stan/potencjał ekologiczny i aktualny stan JCWP jako zły.

Wody podziemne

Na terenie Pruszkowa występuje kilka poziomów wodonośnych związane są one z trzeciorzędowym i czwartorzędowym piętrzem wodonośnym.

W obrębie piętra trzeciorzędowego występuje poziom oligoceński znajdujący się pomiędzy dwiema warstwami skał, głębokość otworów sięga około 200 m. Wody oligoceńskie na terenie Pruszkowa posiadają ponadnormatywną zawartość żelaza i manganu, podlegają więc procesowi uzdatniania w tzw. Stacjach Uzdatniania Wody (SUW). Poziom mioceniński budują piaski różnej granulacji, które zalegają bezpośrednio na górnej warstwie oligoceńskiej. Poziom mioceniński jest mniej wydajny od oligoceńskiego.⁶

Piętro czwartorzędowe charakteryzuje się występowaniem aż trzech warstw wodonośnych. Najpłytsza warstwa wodonośna występuje w strefie do 10m, następnie w strefie od 10 do 70m i najgłębsza w strefie poniżej 70m. Wody występujące w różnych strefach głębokościowych, pozostają często w powiązaniu hydraulicznym głównie w tzw. dolinach kopalnych, które tworzą niewidoczne na powierzchni rynny.⁷

W obrębie miasta Pruszków wydzielona została tylko jedna Jednolita Część Wód Podziemnych (JCWPd) nr 65 na obszarze jednostki występuje jeden bądź dwa, a lokalnie nawet trzy poziomy wodonośne czwartorzędowe. Z nielicznych głębszych otworów, jak również, z rozpoznania regionalnego, wiadomo o występowaniu na obszarze rozważanej JCWPd oligoceńskiego poziomu wodonośnego i lokalnie wykształconym poziomie wodonośnym mioceniśkim. Kształtowanie się zwierciadeł piezometrycznych wskazuje na brak kontaktu między wodami w utworach czwartorzędowych i poziomów miocenińskiego i oligoceńskiego.⁸ Stan chemiczny i ilościowy oraz status JCWPd 65 określony został jako dobry, a ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych jest niezagrażona.⁹

⁵ Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

⁶ Program Ochrony Środowiska dla miast Pruszkowa, AquaGeo, 2004

⁷ Program Ochrony Środowiska dla miast Pruszkowa, AquaGeo, 2004

⁸ http://www.psh.gov.pl/plik/id,5249,v,artykul_6597.pdf

⁹ Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

6.1.7. WALORY PRZYRODNICZE I CHRONIONE ELEMENTY ŚRODOWISKA

Obszary prawnie chronione

Ustawa o ochronie przyrody wyróżnia następujące formy ochrony przyrody: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.¹⁰

Na terenie miasta Pruszków występuje Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz pomniki przyrody.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody obszary chronionego krajobrazu to tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Warszawski Obszar chronionego krajobrazu – został powołany na mocy Rozporządzenia Wojewody Warszawskiego z dnia 29 sierpnia 1997r. w sprawie utworzenia obszaru chronionego krajobrazu na terenie województwa warszawskiego. Obszar obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Na terenie Obszaru, mając na uwadze zróżnicowanie jego walorów przyrodniczych i krajobrazowych, wyróżnia się następujące strefy:

- strefę szczególnej ochrony ekologicznej obejmującą tereny, które decydują o potencjale biotycznym obszarów oraz o istotnym znaczeniu dla migracji zwierząt, roślin i grzybów;
- strefę ochrony urbanistycznej obejmującej wybrane tereny miast i wsi oraz grunty o wzmożonym naporze urbanizacyjnym, posiadające szczególne wartości przyrodnicze;
- strefę "zwykłą" obejmującą pozostałe tereny.

Na terenie Pruszkowa została wytyczona strefa szczególnej ochrony ekologicznej o znaczeniu regionalnym, obejmujący tereny o zwiększonej wartości przyrodniczej. Strefa ta obejmuje koryto rzeki Utraty wraz z przylegającym ekosystemem łąkowym. W skład tej strefy wchodzi m.in.: tereny leśne i parkowe Szpitala Specjalistycznego w Tworkach, zabytkowy obszar Parku Potulickich, Park Anielin, Park Sokoła oraz Ogrody Pałacowe na Żbikowie rozciągające się w widłach rzeki Utraty i Żbikówki.

Powierzchnia Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na terenie Pruszkowa wynosi około 80 ha.

Pomniki przyrody¹¹

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie miasta zlokalizowanych jest 17 pomników przyrody, na które składa się łącznie 26 drzew, w postaci pojedynczych okazów bądź skupisk.

Tabela 1. Lista pomników przyrody zlokalizowanych na terenie miasta Pruszkowa

Lp.	Lokalizacja	Gatunek	Obwody	Ilość drzew
-----	-------------	---------	--------	-------------

¹⁰ Źródło: <http://www.gdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody>

¹¹ Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

<http://www.pruszkow.pl/dla-mieszkanow/wydzial-ochrony-srodowiska/ochrona-przyrody/pomniki-przyrody>

1.	ul. Komorowska 47	klon zwyczajny	327	1
2.	ul. Komorowska 47	brzoza brodawkowata	222	1
3.	ul. Dolna 38	dąb szypułkowy	360	1
4.	ul. Żbikowska 56	lipa drobnolistna	467	1
5.	Park Potulickich	topola biała	427, 618	2
6.	Park Potulickich	modrzew polski	194, 275, 277, 279, 336	5
7.	Park Potulickich	topola szara	400, 480	2
8.	Park Potulickich	wiąz szypułkowy	296	1
9.	Park Potulickich	jesion wyniosły	280	1
10.	Park Potulickich	olsza czarna	296, 340	2
11.	ul. 3-go Maja 8	topola szara	435	1
12.	ul. 3-go Maja 8	topola biała	540	1
13.	ul. 3-go Maja na wprost nr 2 (wzdłuż torów PKP od strony ul. Kurca)	topola szara	540	1
14.	ul. Traktowa 5	jesion wyniosły	341, 368, 396	3
15.	ul. Partyzantów 2/4	topola kanadyjska	440	1
16.	ul. Partyzantów 2/4	dąb szypułkowy	370	1
17.	ul. Bliska 1	wiąz szypułkowy	293	1

Tereny zieleni miejskiej¹²

Na terenie miasta zlokalizowanych jest kilka parków, których łączna powierzchnia to około 65 ha. Największą powierzchnię zajmuje park Potulickich (przeszło 23 ha) oraz park (zespół leśny) na terenie Szpitala Psychiatrycznego (około 23 ha).

Park Potulickich jest obiektem o szczególnych walorach krajobrazowych. Został założony w II połowie XIX w. według projektu Karola Sparmana. Zgodnie z tendencjami w sztuce ogrodowej końca XIX w. park harmonizował z charakterem okolicy. Przy jego komponowaniu wykorzystano jako główny motyw istniejące stawy. W południowo-zachodniej części parku znajduje się klasycystyczny pałac z XIX wieku, do roku 1945 własność rodziny Potulickich, obecnie siedziba Urzędu Stanu Cywilnego. Część parku – obszar dawnego podjazdu pod dwór, urządzonej jest jako miejski skwer. Na szczególną uwagę na terenie parku zasługuje układ wodny, który zajmuje powierzchnię około 8,5 ha, i składa się z czterech stawów, zbiorników wodnych oraz systemu łączących je kanałów, jak również starorzecza Utraty oraz zespołu podmokłych zbiorowisk szuwarowo-turzycowych. Zbiorowiska te są szczególnie cenne ze względu na naturalne siedlisko i miejsca lęgowe dla fauny, w szczególności dla ptactwa. W Parku Potulickich występuje stary, cenny drzewostan parkowy oraz drzewa uznane za pomniki przyrody: topole białe i szare, modrzewie europejskie, olsze czarne, wiąz szypułkowy, jesion wyniosły. W rejonie stawów i starorzecza dominuje olcha z domieszką wiązu, brzozy, lipy i jesionu.

Park (zespół leśny) na terenie Szpitala Psychiatrycznego jest bogato zadrzewiony i zakrzewiony. Zwarty drzewostan (dęby, buki, lipy, modrzewie, brzozy, leszczyna i osika) jest ostoją wielu zwierząt (kuny, lisy, sowa uszata, myszołów, dzięcioł czarny). Na terenie parku znajdują się rozlewiska i starorzecza Utraty, obejmujące łącznie pięć oddzielnych zbiorników, w tym jeden z wyspą. Park, zwłaszcza w części położonej od strony rzeki ma charakter naturalny, dziko rosnący, nieuporządkowany.

Park Mazowsze obejmuje swym zasięgiem teren posiadający wyjątkowe walory krajobrazowe i estetyczne, stanowiący enklawę przyrody. Znajdują się tu dwa zbiorniki wodne. Obiekt ma powiązanie funkcjonalno-

¹² <http://www.pruszkow.pl/dla-mieszkancow/wydzial-ochrony-srodowiska/ochrona-przyrody/walory-przyrodnicze-miasta>

przestrzenne z terenami zajmowanymi przez ogródki działkowe i zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Drzewostan parku stanowią gatunki w większości pochodzące z nasadzeń. W części wschodniej parku oraz po północnej stronie boiska sportowego dominują zwarte masywy drzew z dużym udziałem klonu, lipy i jesionu. W części zachodniej drzewostan jest rozproszony, wzdłuż traktów komunikacyjnych najczęściej występują jesiony natomiast we wnętrzach parkowych przemieszane są topole, wierzby i jarzębie.

Park Kościuszki (Park Sokoła) drzewostan parku obejmuje starodrzew znajdujący się głównie w starej części parku – są to klony, robinie, jesiony, kasztanowce, brzozy, stanowiące luźne grupy na powierzchniach trawiastych. Park pełni funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe.

Park Anielin składa się z części wschodniej zachodniej. Drzewostan parkowy jest zróżnicowany pod względem wiekowym, w większości jest w dobrym stanie zdrowotnym. Występuje głównie wzdłuż alejek parkowych oraz na całym terenie pojedynczo lub w kępach.

Park Źwirowisko jest szczególnie cenny ze względu na obecność zbiorników wodnych, co ma znaczny wpływ na tworzenie się ostoi dla zwierząt, głównie ptactwa. W ramach przeprowadzonej modernizacji wykonano nowe nasadzenia, wprowadzono roślinność pnącą i okrywową.

6.2. Stan środowiska

6.2.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Powietrze jest jednym z najważniejszych komponentów środowiska. Na stan jakości powietrza wpływa szereg różnorodnych czynników takich jak rozmieszczenie i wydajność źródeł emisji zanieczyszczeń na danym obszarze i poza nim oraz lokalne warunki meteorologiczne sprzyjające, bądź nie, usuwaniu emitowanych lokalnie zanieczyszczeń. Do podstawowych substancji zanieczyszczających powietrze zaliczyć można m.in. zanieczyszczenia pyłowe np. PM₁₀ i PM_{2,5} oraz składniki pyłu takie jak: metale ciężkie i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, w tym benzo(a)piren¹³.

Badaniami jakości powietrza atmosferycznego w obszarze Pruszkowa nie są wykonywane przez WIOŚ, najbliższa stacja znajduje się w sąsiedniej gminie Piastów. Badania prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Wyniki pomiarów na stacji Piastów (strefa mazowiecka):

- **dwutlenek siarki** – poziomy stężenie tego zanieczyszczenia mieściły się poniżej poziomu dopuszczalnego zarówno dotyczącego wartości 1-godzinnych, jak i 24-godzinnych.
- **dwutlenek azotu** – poziomy stężenie NO₂ w mieściły się poniżej wartości dopuszczalnych określonych dla 1-godziny i roku (stężenie średnioroczne).
- **tlenek węgla** – wielkości stężeń CO w 4 strefach (cały obszar województwa) mieściły się poniżej poziomu dopuszczalnego wyrażonego wartością stężenia maksymalnego ze średnich 8-godzinnych kroczących (klasa A). Poziom tlenku węgla nie był mierzony na stacji w Piastowie.
- **benzen** – wielkości stężeń tego zanieczyszczenia w 4 strefach województwa otrzymały klasę A, poziom dopuszczalny został dotrzymany. Poziom benzenu nie był mierzony na stacji w Piastowie.
- **pył PM₁₀** – poziomy stężenie pyłu PM₁₀ w województwie były bardzo wysokie. Na stanowisku Piastów podobnie jak we wszystkich strefach na wszystkich stanowiskach (oprócz 1-Granica-KPN), pomiary potwierdzają przekroczenia normy dobowej dla pyłu, związanej z częstością przekraczania poziomu dopuszczalnego. Nie stwierdzono przekroczenia poziomu średniorocznego.

¹³źródło: opracowanie własne na podstawie danych pomiarowych przekazanych przez WIOŚ w Warszawie

- **pył PM_{2,5}** – stężenia PM_{2,5} sprawdzane były w dwóch kategoriach – dotrzymania poziomu dopuszczalnego faza I i faza II. W Piastowie został przekroczony poziom dopuszczalny faza I (25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) oraz poziom dopuszczalny faza II (20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).
- **ołów w pyłe PM₁₀** – poziomy średnioroczne stężeń ołowiu w całym województwie były bardzo niskie, stąd też 4 strefy województwa zaliczono do klasy A (mieściły się poniżej poziomów dopuszczalnych). Poziom ołowiu w pyłe PM₁₀ nie był mierzony na stacji w Piastowie.
- **arsen, kadm, nikiel w pyłe PM₁₀** – poziomy docelowe określone dla arsenu, kadmu i niklu w województwie mazowieckim w 2015 r. były dotrzymane, stąd cały obszar województwa mazowieckiego (4 strefy) w wyniku klasyfikacji otrzymał klasę A. Poziomy ww. metali w pyłe PM₁₀ nie były mierzone na stacji w Piastowie.
- **benzo(a)piren** – poziomy stężenie benzo(a)pirenu oznaczane w pyłe PM₁₀ w województwie mazowieckim były wysokie. Poziomy docelowe przekroczone były m.in. na stanowisku w Piastowie. Najwyższe stężenia odnotowano na terenach, gdzie emisja niska z indywidualnego ogrzewania budynków jest dominująca. W sezonie grzewczym wielkości stężeń benzo(a)pirenu były bardzo wysokie, natomiast w okresie letnim znacznie niższe. W wyniku klasyfikacji klasę C otrzymały wszystkie strefy.
- **ozon** – poziomy stężenie ozonu monitorowane były na 11 stanowiskach pomiarowych. Wyniki z 10 stanowisk zostały wykorzystane. Ze względu na bardzo nietypowo ciepły rok, a co za tym idzie bardzo wysokie stężenia ozonu w ocenie nie uwzględniono wyników ze stacji Piastów-Puławskiego z których dostępne są wyniki tylko dla 2015 roku przez co nie seria ta nie jest reprezentatywna dla średniej 3-letniej i nie stanowi podstawy do oceny strefy względem poziomu docelowego. Jednocześnie mając dostępne dane z modelowania, w którym uwzględnione zostały stężenia tego zanieczyszczenia z 3 lat, uznano je jako bardziej wiarygodne i przyjęto modelowanie, jako podstawę do oceny na tym obszarze. Stężenia ozonu sprawdzane były w dwóch kategoriach – dotrzymania poziomu docelowego oraz dotrzymania poziomu celu długoterminowego. Klasyfikacja stref dla ozonu wykonana została w oparciu o wyniki pomiarów z okresu trzech lat (2013, 2014, 2015), dla których obliczono średnią liczbę dni z przekroczeniem poziomu docelowego. W wyniku analiz serii pomiarowych oraz statystyk, na żadnym stanowisku pomiarowym nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego, stąd 4 strefy województwa otrzymały klasę A. Dotrzymanie poziomu celu długoterminowego analizowano na podstawie wyników pomiarów z 2015 r. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych odnotowano co najmniej jeden dzień z przekroczeniem wartości 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stąd też oceniono, że cały obszar województwa nie spełnia wymagań określonych dla dotrzymania poziomu celu długoterminowego, który ma zostać osiągnięty w 2020 r.

6.2.2. KLIMAT AKUSTYCZNY

Jednym z najbardziej uciążliwych czynników środowiskowych jest hałas. Definiuje się go jako każdy dźwięk, który w danych warunkach jest niepożądany, uciążliwy czy też wręcz szkodliwy dla zdrowia człowieka. Z hałasem związane są również inne rodzaje drgań fal mechanicznych takie jak infradźwięki (niestyszalne lub słabo słyszalne, ale silnie oddziaływujące na narządy wewnętrzne), ultradźwięki (praktycznie niesłyszalne, ale oddziaływujące na człowieka) oraz wibracje (drgania rozchodzące się w ciałach stałych, wpływające na stykającego się z nimi człowieka). Wpływ na szkodliwość hałasu ma jego natężenie, częstotliwość, charakter zmian w czasie, długość trwania działania oraz zawartość składowych niesłyszalnych. Uciążliwość hałasu zależy także od cech odbiorcy takich jak stan zdrowia, wiek, kondycja psychiczna i indywidualna wrażliwość na dźwięki. Biorąc pod uwagę źródło pochodzenia rozróżniamy hałas przemysłowy, komunikacyjny (drogowy, kolejowy, lotniczy), komunalny (osiedlowy), domowy oraz hałas związany ze środowiskiem pracy.

Ocena stanu akustycznego środowiska uwzględnia zmiany stanu prawnego wynikające z wymogów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WE z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz. Urz. WE L 189 z 18.07.2002, str. 12) wprowadzonych do ustawy – Prawo ochrony środowiska.

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, (Dz. U. nr 62 poz. 627 z późn. zm.) dla:

- aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy;
- terenów poza aglomeracjami, na których eksploatacja obiektów takich jak drogi, linie kolejowe lub lotniska, może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku).

Wskaźniki hałasu mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem to:

- L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wskaźnik obliczany, jako średnia ważona z poziomów hałasu dla pory dnia, wieczoru i nocy, jest fizycznie niemierzalny;
- L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wskaźnik będący średnim poziomem dźwięku wyznaczonym dla pory nocy (22:00-6:00).

Dopuszczalne poziomy hałasu, są zróżnicowane względem działalności będącej źródłem hałasu oraz rodzaju terenów, na których obowiązują. Poziomy dopuszczalnych natężeń hałasu reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112).¹⁴ Obowiązujące do 2012 r. rozporządzenie (Dz. U. 2007 nr 120 poz. 826) zawierało jedno z najostrzejszych norm w Unii Europejskiej.

Dodatkowo zgodnie z treścią art. 179 ust. 1 Ustawy Poś zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem zaliczonymi do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, sporządza co 5 lat mapę akustyczną terenu, na którym eksploatacja obiektu może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Badaniami poziomów hałasu w województwie mazowieckim również na terenie miasta Pruszków zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

HAŁAS DROGOWY

Ostatnie badania hałasu komunikacyjnego na terenie miast prowadzone były w 2011 roku. Zgodnie z opracowaniem WIOŚ¹⁵ w Pruszkowie przy Al. Jerozolimskich na wysokości pomiędzy ul. Partyzantów i ul. Główną stwierdzono, że wskaźniki mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby zmieniają się:

- dla pory nocy L_N w zależności od miejsca pomiaru od 63,0dB do 68,8dB,
- dla pory dnia w zależności od miejsca pomiaru od 67,4dB do 72,9dB.

We wszystkich przypadkach występują przekroczenia, ponieważ dopuszczalny poziom dźwięku był równy dla pory nocy 50dB, a dla pory dnia 60dB. Ze względów metodologicznych (brak reprezentatywności) nie można było oszacować wskaźników długookresowych.

¹⁴ Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

¹⁵ Monitoring hałasu komunikacyjnego w 2011 r., WIOŚ Warszawa, 2012

Z przeprowadzonych badań wynika, że w punkcie pomiarowo- kontrolnych przekroczone zostały dopuszczalne standardy akustyczne w stosunku do funkcji spełnianej przez teren. Porównując wyniki pomiarów z dzisiejszymi dopuszczalnymi poziomami hałasu można stwierdzić, że przekroczenia nad występują, lecz posiadają mniejszą wartość.

HAŁAS KOLEJOWY

Emisja hałasu kolejowego jest zagadnieniem niezwykle złożonym. Hałas kolejowy jest emitowany przez wiele jednostkowych źródeł. Na jego wielkość wpływają m.in. prędkość z którą poruszają się pociągi, ich długość, stan torowiska czy lokalizacja torowiska względem istniejącego terenu. Ruch pociągu jest przyczyną drgań zarówno szyny i całego toru, jak i wagonów, w tym w szczególności powierzchni bocznych kół. Drgania te są źródłem hałasu.

Poziomu hałasu kolejowego w Pruszkowie w opracowaniach WIOŚ badany był po raz ostatni w 2011 r. Badania prowadzone były przy ul. Bohaterów Warszawy 52 równoważny poziom dźwięku hałasu kolejowego dla pory dnia i nocy wynosił LAeqN=67,5dB i LAeqN=61,6dB. Stwierdzono przekroczenia dla pory dnia i nocy (odpowiednio 55dB i 50dB), które wtedy obowiązywały. Porównując wyniki pomiarów z dzisiejszymi dopuszczalnymi poziomami hałasu można stwierdzić, że przekroczenia nad występują, lecz posiadają mniejszą wartość.

6.2.3. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Istnieje wiele czynników mających wpływ na jakość wód powierzchniowych, z czego najważniejszym jest prawidłowa gospodarka wodno-ściekowa. Nadmierny pobór wód oraz zrzuty nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód powierzchniowych lub gruntu pogarsza ich stan zarówno ilościowy i jakościowy. W przypadku sektora przemysłowego miasta Pruszków nie wywiera on znaczącego wpływu na stan wód powierzchniowych, lecz wprowadzanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska przez wybrane zakłady przemysłowe powoduje, iż konieczny jest stały monitoring JCWP, do których substancje są emitowane.

Badania jakości wód powierzchniowych prowadzone są przez WIOŚ w Warszawie. Na terenie miasta zlokalizowany jest jeden punkt pomiarowo-kontrolny na rzece Utracie.

Poniżej przedstawiono ocenę jednolitych części wód położonych w granicach administracyjnych miasta, która w latach 2010-2015 została wykonana na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2014 poz. 1482) oraz wytycznych GIOŚ. Wykonana aktualizacja ocen za lata 2010-2015 obejmuje również procedurę dziedziczenia oceny, przez które to pojęcie należy rozumieć przeniesienie wyników oceny elementów biologicznych (z dokładnością do pojedynczego elementu biologicznego), fizykochemicznych, hydromorfologicznych oraz chemicznych na kolejny rok w przypadku, gdy nie były one objęte monitoringiem. Dziedziczenie wyników dopuszczalne jest w ramach ograniczeń czasowych ich obowiązywania, określonych w wytycznych oraz z zachowaniem celu, dla których dane były zbierane. Dziedziczenie oceny jest więc procesem aktualizacji wykonanej oceny o wyniki uzyskane w kolejnym roku realizacji państwowego monitoringu środowiska w zakresie wód powierzchniowych.

Tabela 2 Wyniki oceny jednolitych części wód powierzchniowych wyznaczonych na terenie miasta Pruszków objętych monitoringiem w latach 2010-2015 r.

Nazwa jednolitej części wód (JCWP)	Nazwa reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego	klasa elementów biologicznych	klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny
Utrata od źródeł do Żbikówki ze Żbikówką	Utrata - Pruszków (park)	IV	II	PSD	słaby
Utrata od Żbikówki do Rokitnicy bez Rokitnicy	Utrata - Wawrzyszew (powyżej Rokitnicy)	IV	II	PSD	słaby
Rokitnica od źródeł do Zimnej Wody, z Zimną Wodą	Zimna Woda - Biskupice (uj. do Rokitnicy)	III	II	PSD	umiarkowany

6.2.4. JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH

Wody podziemne na terenie miasta nie były objęte monitoringiem diagnostycznym prowadzonym przez WIOŚ w Warszawie. Miasto Pruszków poddaje badaniom wody podziemne we własnym zakresie na podstawie badań przeprowadzonych w czerwcu 2016 r. można stwierdzić, że wody te SA czyste i tylko w pojedynczych przypadkach nie opowiadały wymaganiom określonym zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia z 13 listopada 2015r. (Dz. U. 2015poz. 1989), i dotyczyło ponadnormatywnej zawartości jonu amonowego (studnia przy ul. Żbikowskiej) oraz mętności (studnia przy ul. Jasnej).¹⁶ Ujmowane w Pruszkowie wody oligoceńskie charakteryzują się ponadnormatywną zawartością żelaza i manganu, podlegają więc procesowi uzdatniania w tzw. Stacjach Uzdatniania Wody (SUW).

6.2.5. JAKOŚĆ GLEB

Jednym ze znaczących czynników ograniczających możliwość rolniczego zagospodarowania gleb stanowi ich zakwaszenie. Zakwaszenie gleb wywołane jest zarówno przez panujące warunki klimatyczno- glebowe (przewaga opadów atmosferycznych nad parowaniem), jak i w wyniku działalności człowieka (głównie w wyniku stosowania nawozów). Badania zakwaszenia gleb nie są wykonywane na terenie gminy. Najbliższy punkt pomiarowy zlokalizowany jest w gminie Michałowice (powiat pruszkowski). Badania z lat 1995, 2000, 2005 i 2010 wskazują, że występują tam gleby kwaśne.

Na żyzność gleb oprócz odczynu wpływa również zasobność w substancję organiczną (próchnicę) oraz związana z tym zawartość azotu mineralnego. Dodatkowo o poziomie żyzności gleby decyduje zasobność w makro i mikroelementy. Zawartość próchnicy w glebie oscylowała w zakresie wartości uznawanych za charakterystyczne dla tego typu gleb tj. 1,46 – 2,07%.

Odrębną kategorię badań gleb, stanowi oznaczenie w nich zawartości metali ciężkich. Uzyskane wyniki badań zawartości metali ciężkich w gminie Michałowice mieściły się w granicach wartości normowanych.

¹⁶ http://www.pruszkow.pl/_data/assets/pdf_file/0015/26124/wyniki-badan-czerwiec-2016.pdf

6.2.6. PROMIENIOWANIE JONIZUJĄCE I ELEKTROMAGNETYCZNE¹⁷

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013, poz. 1232 z późn. zm.).

Dnia 30 października 2003r. Minister Środowiska wydał Rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003 nr 192 poz. 1883).

Dodatkowo w rozporządzeniu podano zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne, charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko. W załączniku nr 2 do ww. rozporządzenia zostały określone sposoby sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Kolejnym dokumentem odnoszącym się do zagadnień związanych z oddziaływaniem pól elektromagnetycznych na człowieka i otaczające go środowisko jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/35/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na zagrożenia spowodowane czynnikami fizycznymi (polami elektromagnetycznymi) (dwudziesta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) i uchylająca dyrektywę 2004/40/WE.

Promieniowanie elektromagnetyczne wytwarzane jest zarówno w warunkach naturalnych, jak również w wyniku działalności człowieka.

Na terenie Pruszkowa główne źródło promieniowania elektromagnetycznego stanowią napowietrzne linie przesyłowe, stacje radiowe, anteny radiowo- telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska, pole elektromagnetyczne jest to pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Pole elektromagnetyczne (PEM) o różnych częstotliwościach emitowane jest podczas eksploatacji różnego rodzaju urządzeń wytwarzających energię elektromagnetyczną, w wyniku działalności człowieka. Obserwowany w ostatnich latach wzrost poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku w znacznej mierze związany jest z rozwijającym się przemysłem telekomunikacyjnym. Rozwój przemysłu telekomunikacyjnego przyczynił się do powstania wielu antropogenicznych źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego, takich jak np. obiekty radiokomunikacyjne i radiolokacyjne. Wszystkie wymienione źródła w mniejszym lub większym stopniu oddziałują na zdrowie człowieka. Warto tutaj zaznaczyć, że PEM często stosowane jest w życiu codziennym człowieka m.in. w służbie zdrowia, przemyśle i komunikacji.

Badania poziomów pól elektromagnetycznych prowadzone są zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Na terenie każdego województwa (zgodnie z powyższym rozporządzeniem) pomiary wykonywane są w punktach pomiarowych dla trzech typów terenów dostępnych dla ludności:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.;
- w pozostałych miastach o liczbie mieszkańców poniżej 50 tys. oraz
- na terenach wiejskich.

¹⁷ Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2013 r. , Biblioteka Monitoringu Środowiska, Rzeszów 2014.

Badania poziomów pól elektromagnetycznych prowadzone są na podstawie dokonywanych pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz, w punktach pomiarowych i z częstotliwością wykonywania pomiarów określoną w Rozporządzeniu MŚ w sprawie z 12 listopada 2007 roku. Podstawowym założeniem dokonywanych tego typu badań jest ochrona ludności przed wzrostem poziomów pól elektromagnetycznych ponad wartości dopuszczalne.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych zawarte są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku. (Dz. U. 2003 nr 192 poz. 1883) w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

W 2015 r. na podstawie badań PEM na terenie miasta Pruszków nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnej, która w zależności od częstotliwości zawiera się w przedziale od 7 V/m do 20 V/m, na terenie miasta wartość ta wynosiła zaledwie 0,2V/m.

6.2.7. ZAOPATRZENIE W WODĘ I ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW¹⁸

Na terenie miasta z sieci wodociągowej w 2015 r. korzystało 91,8% ludności. Zużycie wody na terenie miasta wyniosło 2 779,7 dam³, z czego zaledwie 214 dam³ wykorzystywane było do celów przemysłowych. Do eksploatacji sieci wodociągowej wykorzystano 2 565,7 dam³, z czego 2 185,1 dam³ na potrzeby gospodarstw domowych. Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem wyniósł zaledwie 7,7%. Roczne zużycie wody na mieszkańca wyniosło 46,1 m³.

Na terenie Pruszkowa funkcjonuje jedna komunalna oczyszczalnia ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów. Z sieci kanalizacyjnej korzystało aż 88% ludności. Różnica pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej jest zatem nieznaczna.

6.2.8. GOSPODARKA ODPADAMI

Łączna ilość zmieszanych odpadów komunalnych, odebrana od mieszkańców Pruszkowa w 2014 roku wyniosła 22 352,5 Mg. Szczegółowe zestawienie rodzaju i ilości odebranych odpadów przedstawia tabela poniżej.

Tabela 3 Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu miasta Pruszkowa w 2014 roku na podstawie sprawozdań kwartalnych podmiotów odbierających odpady komunalne z terenu Pruszkowa w rozbiciu na ilość odpadów odebranych¹⁹

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Łączna ilość odebranych odpadów [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	480,4
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	484,3
15 01 03	Opakowania z drewna	3,1
15 01 04	Opakowania z metali	10,1
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	473,3
15 01 07	Opakowania ze szkła	894,5
15 01 10*	Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone	2,1
16 01 03	Zużyte opony	2,1
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	189,0
17 01 02	Gruz ceglany	45,9

¹⁸ Bank danych lokalnych, GUS, 2016 r.

¹⁹ Analiza systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie miasta Pruszkowa za 2014 rok

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Łączna ilość odebranych odpadów [Mg]
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	1 520,6
17 02 01	Drewno	5,4
17 02 02	Szkło	4,4
20 01 01	Papier i tektura	810,2
20 01 02	Szkło	4,1
20 01 10	Odzież	1,7
20 01 11	Tekstylna	1,9
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	0,4
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	4,0
20 01 34	Baterie i akumulatory	1,2
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	2,2
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	24,6
20 01 38	Drewno inne niż wymienione w 20 01 37	9,6
20 01 39	Tworzywa sztuczne	282,3
20 01 40	Metale	1,0
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	621,2
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	15 742,72
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	729,5
SUMA:		22 352,5

Wśród odebranych odpadów komunalnych z całej gminy w 2014 roku największy strumień stanowią zmieszane (niesegregowane) odpady komunalne odebrane w ilości 15 742,7 Mg sklasyfikowanych według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2014, poz. 1923) pod kodem 20 03 01. Całość została poddana procesom odzysku (głównie w procesie mechanicznego sortowania).

6.2.9. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed wystąpieniem poważnych awarii jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniająca, a następnie uchylająca dyrektywę Rady 96/82/WE, która została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej pod pozycją L 197 w dniu 24 lipca 2012 r. Niniejsza dyrektywa, w celu zapewnienia wysokiego poziomu ochrony w całej Unii w spójny i skuteczny sposób, określa zasady zapobiegania poważnym awariom z udziałem niebezpiecznych substancji oraz ograniczania ich skutków dla zdrowia ludzkiego i dla środowiska.

W Dyrektywie zawarto m.in. informację dotyczące oceny zagrożeń poważną awarią w przypadku określonej substancji niebezpiecznej (art. 4), ponadto przedstawiono ogólne obowiązki prowadzącego zakład (art. 5) oraz przedstawiono politykę zapobiegania poważnym awariom (art. 8). Dodatkowo w niniejszym dokumencie określono zakres informacji przekazywanych przez prowadzącego zakład oraz działania podejmowane przez właściwy organ w następstwie poważnej awarii.

Kolejnym dokumentem regulującym zasady ochrony środowiska przed wystąpieniem poważnych awarii jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013, poz. 1232 z późn. zm.). Ustawa definiuje poważną awarię jako zdarzenie (w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej substancji

niebezpiecznych) prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska, w razie wystąpienia awarii, Wojewoda poprzez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, podejmuje działania niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków, a o podjętych działaniach informuje Marszałka Województwa.

Każda awaria może powodować poważne zagrożenie zarówno dla ludzi jak i całego środowiska naturalnego. Ochrona środowiska przed skutkami wystąpienia poważnej awarii powinna w głównej mierze być oparta na zapobieganiu zaistnienia tego typu zdarzeń oraz w przypadku wystąpienia awarii na szybkim ograniczeniu jej skutków dla środowiska. W tym celu na podmioty stwarzające ryzyko wystąpienia tego typu zagrożeń nakłada się obowiązek postępowania tak, aby przeciwdziałać występowaniu jakichkolwiek awarii i sytuacji stwarzających zagrożenia. Zadania z zakresu zapobiegania występowania poważnych awarii przemysłowych realizuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska oraz Państwowa Straż Pożarna. Organy te prowadzą kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Dodatkowo przeprowadzają badania przyczyn wystąpienia awarii i sposobów likwidacji ich skutków oraz prowadzą szkolenia i instruktaże w tym zakresie.

Inspekcja Ochrony Środowiska w zakresie zapobiegania wystąpienia poważnych awarii współdziałała, także z organami administracji samorządowej.

Na terenie Pruszkowa nie znajdują się zakłady zwiększonego ryzyka i zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W powiecie pruszkowskim zlokalizowany jest tylko jedno zakład zwiększonego: Zakłady Akumulatorowe „ZAP Sznajder Batterien S.A. Warszawska 47 Piastów.²⁰

6.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Pruszków jest dokumentem kompleksowym oraz zintegrowanym, uwzględniającym wymiar infrastrukturalny, gospodarczy i społeczny procesu rewitalizacji. Pod pojęciem procesu rewitalizacji należy rozumieć „kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne”²¹. Program określa ogólne ramy proponowanych do wdrożenia na terenie Pruszkowa działań i przedsięwzięć o charakterze rewitalizacyjnym, stając się instrumentem rozwoju przestrzennego, gospodarczego i społecznego całego miasta.

Brak realizacji ustaleń Programu może przyczynić się do zakłócenia ładu przestrzennego oraz nasilenia się konfliktów pomiędzy potrzebami ochrony środowiska, a potrzebami rozwoju gospodarczego i społecznego miasta. Odnowa i zagospodarowanie terenów i obiektów wymagających wsparcia to jedno z najważniejszych działań określonych w Programie.

²⁰ <https://www.straz.pl/prewencja/wykaz-zakladow-o-duzym-i-zwiekszonym-ryzyku-i-plany-zagospodarowania-przestrzennego>

²¹ Definicja zamieszczona w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa (2008).

7. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Na terenie miasta Pruszków w ramach planowanych w Programie działań polegających na odnowie i zagospodarowaniu terenów i obiektów wymagających wsparcia, tworzeniu nowych miejsc pracy, zapewnieniu wysokiej dostępności usług publicznych oraz przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym, nie przewiduje się realizacji inwestycji, które w sposób znacząco negatywny oddziaływałyby na stan środowiska.

Działania polegające na rekultywacji i adaptacji do pełnienia nowych funkcji terenów zdegradowanych i zanieczyszczonych, rozwój terenów rekreacyjnych oraz zachowanie terenów zielonych przyczynią się do poprawy stanu środowiska na terenie miasta. Plany zadaniowe określone dla obszaru przyrodniczego w perspektywie długookresowej przyniosą wymierne efekty w postaci poprawy stanu jakości powiązanych ze sobą komponentów środowiska. Również w obszarze gospodarczym i społecznym, zaplanowane działania, pośrednio pozytywnie będą wpływać na stan środowiska.

Możliwe negatywne oddziaływania będą związane jedynie zadaniami związanymi z rozbudową lub budową obiektów kubaturowych. Jednak zrównoważony rozwój miasta powinien uwzględniać możliwość powstawania takich obiektów. Warto tu jednak zaznaczyć, że planowane inwestycje w większości zabezpieczają potrzebę realizacji obiektów kubaturowych z zapewnieniem obszarów zieleni. Negatywny charakter tego typu oddziaływań można określić jako miejscowy.

8. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W ramach opracowania Programu zidentyfikowano problemy ochrony środowiska, do których należą:

- przekroczenie standardów jakości powietrza
Zaplanowane w Programie działania z zakresu modernizacji i termomodernizacji budynków, przyczynią się do poprawy jakości powietrza.
- nadmierne zakwaszenie gleb
Do poprawy jakości gleb przyczynią się m.in. działania z zakresu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, rewitalizacji parków i ujęcia wodnego.
- zły stan ekologiczny i jakościowy wód
Do poprawy jakości wód przyczynią się głównie działania z zakresu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej realizowane w ramach modernizacji budynków oraz rewitalizacji parków.
- niewystarczający udział ścieków oczyszczanych w ogólnej ilości ewidencjonowanych ścieków wymagających oczyszczenia
Do rozwiązania problemu przyczynią się planowane w Programie działania z zakresu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej realizowane w ramach modernizacji budynków oraz rewitalizacji parków.
- dysproporcje między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, występujące głównie na obszarach wiejskich i powodujące zagrożenie środowiska zanieczyszczeniami wprowadzanymi wraz z nieoczyszczonymi ściekami
Do rozwiązania problemu przyczynią się planowane w Programie działania z zakresu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej realizowane w ramach modernizacji budynków oraz rewitalizacji parków.
- przekroczenie dopuszczalnych standardów akustycznych
Do poprawy warunków akustycznych na terenie miasta przyczynią się planowane w Programie działania z zakresu modernizacji, układu drogowego i poprawy bezpieczeństwa drogowego.
- presja antropogeniczna na obszary zielone
Do poprawy stanu środowiska przyczynią się działania z zakresu rewitalizacji terenów zielonych oraz rekreacyjnego zagospodarowania terenów.

9. ANALIZA I OCENA WPŁYWU USTALEŃ PROJEKTU GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA MIASTA PRUSZKÓW NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA WRAZ Z PROGNOZA ZMIAN ŚRODOWISKA W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PROGRAMU

9.1. Oddziaływanie na powietrze i klimat

Oddziaływania pozytywne

Pozytywne oddziaływanie na stan jakości powietrza związane jest przede wszystkim ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń i powinno zostać osiągnięte dzięki realizacji zadań z zakresu termomodernizacji obiektów oraz remontów budynków mieszkalnych. Obniżenie ładunku emisji substancji do powietrza możliwe będzie również przez realizację inwestycji podnoszących efektywność energetyczną w budynkach, modernizację systemów grzewczych, podłączenie budynków mieszkalnych do miejskiej sieci ciepłowniczej, stosowanie alternatywnych paliw i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Działania te zagwarantują bezpośredni i długotrwały wpływ na jakość powietrza. Zwiększenie udziału wykorzystania energii z OZE pozwoli zmniejszyć zużycie energii pozyskanej w sposób tradycyjny, który powoduje zanieczyszczenie powietrza. Zastosowanie termomodernizacji budynków pozwoli na zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło a co za tym idzie racjonalizuje zużycie energii i surowców.

Oddziaływania negatywne

W każdym przypadku oddziaływanie negatywnie wpływające na jakość powietrza mają charakter przejściowy, krótkotrwały i najczęściej związany z fazą realizacji inwestycji. Negatywne oddziaływanie na środowisko przewidywane jest w przypadku realizacji inwestycji związanych z rozbiórką i budową nowych obiektów. Ponadto możliwe jest występowanie negatywnych oddziaływań na etapie eksploatacji nowych lub rozbudowanych obiektów, które staną się nowym źródłem emisji do atmosfery z systemów grzewczych. Charakter oddziaływań związanych z samym etapem budowy będzie lokalny i krótkotrwały. Emisja spalin z maszyn budowlanych oraz emisja substancji pyłowych, których źródłem jest głównie unos z powierzchni pylących negatywnie oddziałuje na powietrze i ma bezpośredni związek z prowadzeniem robót budowlanych.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Ryzyko wystąpienia negatywnych skutków dla ochrony powietrza minimalizować można poprzez działania związane z jak największym możliwym unikaniem emisji głównie substancji pyłowych. Ich źródłem są procesy budowy, rozbudowy czy modernizacji budynków mieszkalnych czy usługowych. Sensem redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza jest przestrzeganie zastrzonych zapisów pozwoleń budowlanych czy stosowanie zapisów promujących ochronę powietrza (np. korzystanie z maszyn i urządzeń o wysokich normach spalin czy zraszanie materiałów pylących) w dokumentach przetargowych. Przy planowaniu nowej zabudowy należy uwzględnić efektywność energetyczną budynków i ograniczać stosowanie paliw wysokoemisyjnych.

W celu wykazania wariantu najmniej obciążającego środowisko należy dla każdej nowej inwestycji wykonać rzetelną ocenę oddziaływania na środowisko. Dodatkowo zaproponowany wariant będzie musiał uwzględniać aspekty racjonalności technicznej i ekonomicznej.

9.2. Oddziaływanie na wody

Wszystkie działania, które będą mieć pozytywny wpływ na wody będą mieć charakter długoterminowy. Bezpośrednio największe korzyści dla wód powierzchniowych i gruntowych przyniesie realizacja działań w zakresie modernizacji i uporządkowania sieci kanalizacyjnych oraz ujęcia wody, które są wprost nakierowane na poprawę gospodarki wodno-ściekowej. Oczyszczanie ścieków komunalnych powoduje znaczne obniżenie presji na środowisko wodne.

Również modernizacja obiektów zabytkowych obejmująca sieci wodno-kanalizacyjne pociąga za sobą wiele korzyści, po pierwsze poprawia efektywność wykorzystania zasobów wód powierzchniowych poprzez zmniejszanie strat przy przesyłach i poborze wody, po drugie zapewnia zaopatrzenie ludności w wodę odpowiedniej jakości.

Ze środowiskiem wodnym powiązany jest sektor energetyczny. Co za tym idzie, projekty poprawiające wydajność cieplną oraz promujące oszczędzanie energii i zwiększenie udziału energii odnawialnej będą pośrednio pozytywnie wpływać na wody poprzez zmniejszenie ich poboru do celów chłodniczych. Działania polegające na stosowaniu odnawialnych źródeł energii oraz racjonalizacji zużycia energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym będą pozytywnie oddziaływać na wody. Ponieważ woda wykazuje dużą mobilność w środowisku także działania, które ograniczają wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza sprzyjają redukcji ich depozycji w wodach.

Oddziaływania negatywne

Potencjalne oddziaływania negatywne polegać mogą na obniżeniu poziomu wód gruntowych, trudnością związaną z przesączaniem wód opadowych, ze względu na występowanie powierzchni silnie zabudowanej oraz przedostawaniem się szkodliwych substancji do wód.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Działania, które będą w sposób pośredni bądź bezpośredni przyczyniać się do poprawy stanu jakości wód to:

- uregulowanie gospodarki wodami opadowymi - oczyszczenie ich oraz możliwość ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, należy przy tym brać pod uwagę nie tylko dany obszar, ale i obszar położony niżej w zlewni (jest to szczególnie ważne w miastach),
- prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód,
- zabezpieczenia urządzeń, w których użytkowane są niebezpieczne dla środowiska wodnego substancje przed wyciekami,
- na etapie realizacji i funkcjonowania inwestycji należy preferować technologie wodooszczędne.

Na poziomie ogólnym bardzo istotną kwestią związaną z ochroną wód jest odpowiednie podejście do realizacji polityki przestrzennej, która powinna uwzględniać potencjał przyrodniczy środowiska oraz ekosystemu przy realizowaniu działań związanych z rozwojem infrastruktury służącej ludziom. Nowe inwestycje powinny być poddane indywidualnej i rzetelnie przeprowadzonej ocenie oddziaływania na środowisko.

9.3. Oddziaływanie na ochronę przyrody, Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu, różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta

Oddziaływania pozytywne

Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Pruszków przewiduje realizację działania mającego na celu bezpośrednie zwiększenie różnorodności biologicznej. Pośrednio stan siedlisk powinien ulec poprawie poprzez działania z zakresu rewitalizacji obiektów użyteczności publicznej.

Dodatkowo realizacja działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, poprawy jakości powietrza przyniesie oczekiwane zmiany w zakresie poprawy jakości siedlisk. W ich efekcie powinno nastąpić zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin.

Oddziaływania negatywne

Działaniami, które będą mogły negatywnie wpłynąć na przyrodę i różnorodność biologiczną oraz poszczególne gatunki lub siedliska, są przede wszystkim działania związane z zajmowaniem nowych terenów (zielonych lub nieużytków) pod inwestycje (w tym modernizacja usług zdrowia, budowa usług sportu).

W przypadku działań z zakresu termomodernizacji i remontów obiektów, może dochodzić do płoszenia lub zamurowywania gniazdujących tam ptaków oraz nietoperzy. Aby temu zapobiec, zaleca się przeprowadzenie wcześniejszych inwentaryzacji przyrodniczych oraz stosowanie wszelkich możliwych środków mających na celu ochronę zwierząt. Przy pracach szczególną uwagę należy zwrócić na występowanie miejsc lęgowych jerzyków zwyczajnych (objętych ścisłą ochroną gatunkową), w obrębie modernizowanych obiektów.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Do najważniejszych środków zapobiegawczych lub minimalizujących negatywne oddziaływanie na rośliny, zwierzęta, różnorodność biologiczną oraz obszary chronione można zaliczyć np.:

- przeprowadzenie rzetelnej oceny oddziaływania na środowisko i egzekwowanie jej wskazań,
- ograniczanie wycinki drzew i krzewów do minimum i stosowanie nowych nasadzeń (kompensacji) wraz z ich późniejszym utrzymaniem,
- odpowiedni rozkład terminów i sposobów prac, w tym prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków i rozrodem ryb i płazów,
- w przypadku stwierdzenia występowania miejsc lęgowych tych ptaków należy powstrzymać się od prowadzenia prac w sezonie lęgowym (od marca do sierpnia) aby nie doprowadzić do zniszczenia gniazd. Istotne jest również zamknięcie otwartych stropodachów ocieplonych materiałem sytkim i umieszczenie budek lęgowych w obrębie budynków. W obrębie budynków, dla których stwierdzono występowanie jerzyków konieczne jest wieszanie budek (skrzynek) lęgowych o specjalnej konstrukcji. Warto nadmienić, że prace prowadzone na obiektach, na których stwierdzono gniazdowanie jerzyków zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z 14 kwietnia 2004 r. wymagają zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z ww. ustawą obowiązuje zakaz niszczenia siedlisk i ostoi ptaków chronionych, w związku z tym każdy przypadek podjęcia prac skutkujących ograniczeniem dostępu jerzyków do miejsc ich regularnego występowania i

rozrodu należy kwalifikować jako niszczenie miejsc lęgowych i schronień tego gatunku. Oznacza to, że prace tego rodzaju mogą być prowadzone wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia RDOŚ na odstępstwo od zakazu niszczenia siedlisk i ostoi ptaków.,

- stosowanie technologii w jak najmniejszym stopniu wpływającej na środowisko (ograniczającej emisję zanieczyszczeń i hałasu).

9.4. Oddziaływanie na krajobraz

Oddziaływania pozytywne

Na ochronę krajobrazu i zachowanie jego regionalnego charakteru bezpośrednio wpływają działania polegające na poprawie stanu środowiska w mieście. Poprawa wartości krajobrazowych i walorów przyrodniczych na terenach Pruszkowa nastąpi poprzez realizację rekultywacji terenów przemysłowych jak również poprzez remonty budynków.

Najbardziej pozytywne oddziaływanie na krajobraz dotyczy obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską związanych z ich rewitalizacją, które będą prowadzić do poprawy estetyki przestrzeni ze szczególnym uwzględnieniem parków. Także inne działania związane z budową odbudową i przebudową różnych obiektów, wkomponowując się w przestrzeń miejską i wiejską, nie powinny wykazać negatywnego oddziaływania na krajobraz. Realizacja tego typu inwestycji sprzyja uporządkowaniu przestrzeni na wybranych obszarach.

Oddziaływania negatywne

Negatywne oddziaływanie na krajobraz związane będzie głównie z etapem budowy nowych obiektów kubaturowych, oddziaływanie to będzie miało charakter krótkotrwały i po zakończeniu budowy, usunięciu tymczasowych ogrodzeń oraz dużego sprzętu budowlanego ustąpi.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

W celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania poszczególnych kierunków wsparcia na krajobraz konieczne jest odpowiednie planowanie inwestycji, uwzględniające konieczność wkomponowania planowanych obiektów w istniejący krajobraz.

9.5. Oddziaływanie na gleby i zasoby naturalne

Oddziaływania pozytywne

Jednym z wielu pozytywnych aspektów realizacji projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pruszków jest ogólna poprawa gleb. Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynków oraz zastosowanie odnawialnych źródeł energii w niewielkim stopniu zapotrzebowanie na surowce. Zmniejszy się też ładunek zanieczyszczeń deponowanych w glebie poprzez ogólną redukcję zanieczyszczeń w środowisku. Rozwój technologii niskoemisyjnych wpłynie również na zmniejszenie ilości zanieczyszczeń deponowanych w glebie.

Zastosowane technologie oparte na OZE oraz związane z tym wzrost efektywności energetycznej wpłyną na ograniczenie zmian powierzchni ziemi, zmniejszenie zanieczyszczeń gleb oraz spowolnienie jej degradacji.

Oddziaływania negatywne

Negatywne oddziaływania związane z realizacją przedsięwzięć opartych na zajmowaniu przestrzeni pod nowe inwestycje wiąże się z zabudowaniem powierzchni Ziemi oraz związanym w tym usuwaniem wierzchnich warstw gleby. Jednym z negatywnych oddziaływań bezpośrednio związanym z niszczeniem powierzchni Ziemi jest usuwanie drzew i krzewów. Inne niepożądane oddziaływania związane z realizacją tego typu inwestycji to powstawanie odpadów budowlanych, wzrost wydobycia surowców budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych. Negatywne oddziaływanie na gleby powoduje również infiltracja różnego rodzaju zanieczyszczeń na etapie budowy.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Działania kompensujące i minimalizujące powinny głównie opierać się na wyborze odpowiedniej lokalizacji przedsięwzięcia, tak aby nie zajmować obszarów i siedlisk chronionych. Dokładne rekomendacje działań minimalizujących dla poszczególnych inwestycji o określonej lokalizacji konieczne będzie do wskazania na etapie przygotowania ocen środowiskowych.

Przeprowadzając rekultywację i rewitalizację terenów zdegradowanych konieczne jest postępowanie według właściwej kolejności, zaczynając od rekultywacji a następnie planować na tamtejszych terenach inwestycje. W wyniku przeprowadzonej wcześniej rekultywacji zlikwiduje się istniejące zanieczyszczenie gruntu oraz zaoszczędzi się konieczność zajmowania nowych terenów. W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania związanego z wpływem systemów komunikacji konieczne staje się zastosowanie materiałów, które umożliwią chociaż częściowe przesiąkanie wody do gruntu. Dodatkowo warto zaznaczyć, że obszary towarzyszące powinny być tak zaplanowane aby pełniły funkcję zielonej infrastruktury. Warte uwagi jest również to aby na etapie inwestycji, w celu ochrony lokalnych zasobów mineralnych rozsądnie wykorzystywać materiały budowlane.

9.6. Oddziaływania na zdrowie człowieka

Oddziaływania pozytywne

Pozytywne oddziaływania na zdrowie człowieka związane będą z realizacją inwestycji w szczególności uwzględniają poprawę stanu środowiska przyrodniczego w tym poprawę jakości wód, powietrza, gleb, ale także podnoszące jakość usług zdrowotnych, socjalnych i edukacyjnych. Zadbanie o wszystkie elementy środowiska, usunięcie z nich zanieczyszczeń, wpłynie nie tylko na jego ogólny stan i otoczenie, ale przede wszystkim na poprawę standardów życia ludzi (poprzez redukcję czynników chorobotwórczych bezpośrednio wpływających na ich życie i zdrowie). Pozytywnie za zdrowie ludzi wpłynie także popraw bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez instalację drogowej sygnalizacji świetlnej w pobliżu szkoły.

Pozytywne oddziaływania na zdrowie człowieka będą widoczne również w zakresie rozwoju infrastruktury zdrowotnej i społecznej poprzez zmniejszenie nierówności w zakresie jakości i dostępności opieki zdrowotnej oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych. Nastąpi modernizacja infrastruktury szpitali wraz z poszerzeniem usług zdrowotnych, a także usług edukacyjnych dla mieszkańców Pruszkowa. Zwiększenie dostępności do trwałych i wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej i socjalnej wpłynie pozytywnie na polepszenie zdrowia oraz ochronę życia ludzi. Pozytywne znaczenie dla zdrowia ludzi ma wdrożenie programów aktywizacji i integracji lokalnych społeczności, organizowanie różnego rodzaju imprez o charakterze kulturowym, edukacyjnym i sportowo rekreacyjnym oraz podjęcie różnego rodzaju inicjatyw ukierunkowanych na zwiększenie dostępu i podniesienie jakości usług w tym interwencji kryzysowej.

Oddziaływania negatywne

Realizacja inwestycji może negatywnie wpływać na zdrowie człowieka głównie poprzez zwiększony hałas oraz zanieczyszczenia powietrza związane z budową i modernizacją układów komunikacyjnych, nasilonym ruchem samochodów oraz innymi pracami budowlanymi. Dodatkowym źródłem hałasu mogącego oddziaływać na zdrowie ludzi w sposób negatywny jest emisja z transportu. W celu zminimalizowania powyższych negatywnych oddziaływań należy dobrać i zastosować odpowiednie zabiegi techniczno-projektowe. Należy przy tym, zaznaczyć, że realizacji dużych inwestycji infrastrukturalnych zawsze przypisane są tego typu narażenia i że mają one charakter chwilowy i krótkotrwały.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Na realizację inwestycji składa się szereg działań w mniejszym lub w większym stopniu negatywnie oddziaływujących na zdrowie człowieka. W związku z tym konieczne jest zastosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych, które zapobiegą lub zmniejszą negatywny wpływ. Do działań tych można zaliczyć m.in. odpowiednie prowadzenie prac remontowych i budowlanych, stosowanie odpowiedniego sprzętu emitującego mniejszy poziom hałasu i spalin.

9.7. Oddziaływania na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne

Oddziaływania pozytywne

Realizacja większości działań będzie korzystnie wpływać na zabytki i dobra materialne. Rewitalizacja obiektów zabytkowych bezpośrednio wpłynie na wartość tych obiektów oraz wyeksponowanie ich zabytkowego charakteru. Również modernizacja pozostałych obiektów poprzez przywrócenie walorów krajobrazowych większych obszarów. Na terenie objętym rewitalizacją występuje znaczna ilość zabytków, które poddane zostaną rewitalizacji, renowacji, adaptacji bądź modernizacji. Część z nich otrzyma nową funkcję (społeczną, kulturalną, itp.).

Pozytywny wpływ na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne będzie miało również ograniczenie emisji zanieczyszczeń co wpłynie na poprawę stanu technicznego zabytków. Dodatkowo zastosowanie różnego rodzaju prac konserwatorskich oraz modernizacyjnych w obiektach zabytkowych wpłyną na ochronę zabytków, zabezpieczając je w ten sposób przed zniszczeniem i nadając im nowe funkcje, jednocześnie uświadamiając społeczność w zakresie konieczności ochrony tych dóbr.

Oddziaływania negatywne

Wszelkie negatywne działania na dziedzictwo kulturowe oraz zasoby materialne związane z realizacją inwestycji mają charakter chwilowy i mogą zaistnieć tylko w przypadku bezpośredniej ingerencji w tkankę zabytkową. Należy pamiętać o tym, że przed przystąpieniem do modernizacji zabytków wszelkie planowane działania muszą być konsultowane z wojewódzkim konserwatorem zabytków i przeprowadzane z zachowaniem możliwie największej ilości historycznych elementów budynku. Prawidłowo przeprowadzone działania modernizacyjne wpłyną pozytywnie na obiekty zabytkowe.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Wszelkie działania mające na celu ochronę obiektów zabytkowych i utrzymanie ich w należytym stanie należy planować i realizować zgodnie z wymogami i uzgodnieniami z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Konieczna jest prawidłowa ocena oddziaływania realizowanej inwestycji na środowisko na etapie przygotowania poszczególnych inwestycji (renowacji zabytków).

Tabela 4 Prognoza wpływu ustaleń Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Pruszków na poszczególne elementy środowiska.

Lp.	Nazwa celu szczegółowego, kierunku działania, projektu	Elementy środowiska podlegające ocenie wpływu													Kompensacja	Alternatywne działania i inne zalecenia
		różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne		
1.	Zapewnienie usług pielęgnacyjno-wspomagających dla osób starszych (podobszar A)	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
2.	Zapewnienie usług pielęgnacyjno-wspomagających dla osób starszych (podobszar B)	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
3.	Zapewnienie miejsca spotkań osobom starszym i samotnym (podobszar A)	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
4.	Zapewnienie miejsca spotkań osobom starszym i samotnym – uruchomienie świetlicy aktywności lokalnej na osiedlu Żbików	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	-	-	P, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W, S, D, niez, M, cO	-	W	B, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W przypadku stwierdzenia występowania na obiekcie chronionych gatunków ptaków należy wykonać budki lęgowe oraz prowadzić prace zgodnie z decyzją RDOŚ.	-	
5.	Dzielnicy ośrodek kultury (ognisko młodzieżowe, ogródek jordanowski)	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
6.	Dzielnicy ośrodek kultury (ognisko młodzieżowe, ogródek jordanowski) – prace adaptacyjne i rewitalizacja terenu	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	-	-	P, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W, S, D, niez, M, cO	-	W	B, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W przypadku stwierdzenia występowania na obiekcie chronionych gatunków ptaków należy wykonać budki lęgowe oraz prowadzić prace zgodnie z decyzją RDOŚ.	-	
7.	Usługi punktu poradnictwa w zakresie profilaktyki	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
8.	Uruchomienie punktów poradnictwa w zakresie profilaktyki	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
9.	Prowadzenie świetlicy wsparcia dziennego świadczącej pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
10.	Organizacja świetlicy wsparcia dziennego świadczącej pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
11.	Wsparcie edukacyjne uczniów szkół podstawowych poprzez zajęcia wyrównawcze	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
12.	Wsparcie logopedyczne dla dzieci w przedszkolach miejskich i uczniów klas I-III szkół podstawowych	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
13.	Bliżej rynku pracy- Zintegrowany System Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego ZIT WOF	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
14.	Wsparcie kształcenia ogólnego w celu wzmocnienia postaw na rynku pracy	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-

Lp.	Nazwa celu szczegółowego, kierunku działania, projektu	Elementy środowiska podlegające ocenie wpływu													Kompensacja	Alternatywne działania i inne zalecenia
		różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne		
15.	Program Stypendialny „Korczakowskie Pokolenia”	-	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	-	-	-	-	-	W	-	-
16.	Remont wielorodzinnych budynków mieszkalnych mieszkaniowego zasobu Gminy Miasta Pruszkowa, będących własnością Gminy położonych w podobszarze rewitalizacji B wraz z rewitalizacją przyległego do nich otoczenia	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	-	-	P, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W, S, D, niez, M, cO	-	W	B, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W przypadku stwierdzenia występowania na obiekcie chronionych gatunków ptaków należy wykonać budki lęgowe oraz prowadzić prace zgodnie z decyzją RDOŚ.	-
17.	Remont wielorodzinnych budynków mieszkalnych mieszkaniowego zasobu Gminy Miasta Pruszkowa, będących własnością Gminy położonych w podobszarze rewitalizacji A wraz z rewitalizacją przyległego do nich otoczenia	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	-	-	P, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W, S, D, niez, M, cO	-	W	B, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W przypadku stwierdzenia występowania na obiekcie chronionych gatunków ptaków należy wykonać budki lęgowe oraz prowadzić prace zgodnie z decyzją RDOŚ.	-	
18.	Rewitalizacja miejskich podwórek	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	B, D, S, niez, M, cO	-	P, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W, S, D, niez, M, cO	-	-	B, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W przypadku stwierdzenia występowania na obiekcie chronionych gatunków ptaków należy wykonać budki lęgowe oraz prowadzić prace zgodnie z decyzją RDOŚ.	Zaleca się wykonanie nasadzeń zieleni z wykorzystaniem gatunków odpowiednich dla danego siedliska.	
19.	Zwiększenie bioróżnorodności na terenie miasta	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	B, D, S, niez, M, cO	-	P, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W, S, D, niez, M, cO	-	-	B, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W przypadku stwierdzenia występowania na obiekcie chronionych gatunków ptaków należy wykonać budki lęgowe oraz prowadzić prace zgodnie z decyzją RDOŚ.	Zaleca się wykonanie nasadzeń zieleni z wykorzystaniem gatunków odpowiednich dla danego siedliska.	
20.	Ochrona powietrza poprzez wymianę kotłów centralnego ogrzewania	-	-	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	-	-	-	B, S, D, niez, M, cO	B, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	-	-
21.	Modernizacja ogrzewania przez podłączenie budynków mieszkalnych do miejskiej sieci ciepłowniczej w jednostce ewidencyjnej nr 19	B, K, C, niez, M, cO	-	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	-	-	W	-	W	W przypadku konieczności usunięcia zieleni (krzewów, drzew, zieleńców) należy w miejscu usunięcia lub najbliższym możliwym dokonać nasadzeń kompensacyjnych z wykorzystaniem gatunków odpowiednich dla danego siedliska.	W miejscach kolizji z istniejącymi terenami zielonymi o ile to możliwe zaleca się korzystanie z metody wciskowej.
22.	Przyłączenie budynków mieszkalnych do miejskiej sieci ciepłowniczej w jednostce ewidencyjnej nr 9	B, K, C, niez, M, cO	-	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	-	-	W	-	W	W przypadku konieczności usunięcia zieleni (krzewów, drzew, zieleńców) należy w miejscu usunięcia lub najbliższym możliwym dokonać nasadzeń kompensacyjnych z wykorzystaniem gatunków odpowiednich dla danego siedliska.	W miejscach kolizji z istniejącymi terenami zielonymi o ile to możliwe zaleca się korzystanie z metody wciskowej.
23.	Poprawa dostępności infrastruktury rekreacyjnej poprzez budowę publicznych placów zabaw	P, K, C, niez, M, cO	-	P, K, C, niez, M, cO	-	-	-	B, D, S, zauw, M, O	B, K, C, niez, M, cO	-	-	-	-	W	Wykorzystanie zieleni wysokiej i średniej w celu zapewnienia jak największej powierzchni biologicznie czynnej z wykorzystaniem gatunków odpowiednich dla danego siedliska.	-

Lp.	Nazwa celu szczegółowego, kierunku działania, projektu	Elementy środowiska podlegające ocenie wpływu													Kompensacja	Alternatywne działania i inne zalecenia
		różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne		
24.	Punkt rekreacyjno-wypoczynkowy – miejsce spotkań przy ul. Wapiennej	P, K, C, niez, M, cO	-	P, K, C, niez, M, cO	-	-	-	B, D, S, zauw, M, O	B, K, C, niez, M, cO	-	-	-	-	W	Wykorzystanie zieleni wysokiej i średniej w celu zapewnienia jak największej powierzchni biologicznie czynnej z wykorzystaniem gatunków odpowiednich dla danego siedliska.	-
Projekty uzupełniające																
25.	Uruchomienie dziennego domu pomocy społecznej na terenie jednostki ewidencyjnej nr 26	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	-	-	P, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	B, S, D, niez, M, cO	-	W	-	P, S, D, niez, M, cO	W przypadku stwierdzenia występowania na obiekcie chronionych gatunków ptaków należy wykonać budki lęgowe oraz prowadzić prace zgodnie z decyzją RDOŚ.	Zaleca się o ile to możliwe zastosowanie w modernizowanych budynkach technologii pasywnych oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wspomagających np. ogrzewanie wody (panele słoneczne, pompa ciepła itp.).	
26.	Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych w Szkole Podstawowej nr 9 przy ul. Mostowej (termomodernizacja)	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	-	-	P, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W, S, D, niez, M, cO	-	W	B, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	W przypadku stwierdzenia występowania na obiekcie chronionych gatunków ptaków należy wykonać budki lęgowe oraz prowadzić prace zgodnie z decyzją RDOŚ.	-	
27.	Budowa nowej bazy edukacyjnej Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	B, D, S, niez, M, cO	-	P, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	B, S, D, niez, M, cO	-	W	-	P, S, D, niez, M, cO	W przypadku usunięcia istniejącej zieleni zaleca się wykonanie nasadzeń zieleni kompensacyjnej gatunkami odpowiednimi dla danego siedliska.	Zaleca się o ile to możliwe wykonanie budynku w oparciu o technologie pasywne oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wspomagających np. ogrzewanie wody (panele słoneczne, pompa ciepła itp.).	
28.	Termomodernizacja Budynku Gimnazjum nr 4 przy ul. Hubala wraz z rewitalizacją zieleni i modernizacją przestrzeni wokół budynku	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	B, D, S, niez, M, cO	-	P, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	B, S, D, niez, M, cO	-	W	-	P, S, D, niez, M, cO	W przypadku usunięcia istniejącej zieleni zaleca się wykonanie nasadzeń zieleni kompensacyjnej gatunkami odpowiednimi dla danego siedliska.	Zaleca się o ile to możliwe wykonanie budynku w oparciu o technologie pasywne oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wspomagających np. ogrzewanie wody (panele słoneczne, pompa ciepła itp.).	
29.	Termomodernizacja budynku Przedszkola Miejskiego nr 10 przy ul. Chopina wraz z rewitalizacją zieleni i przestrzeni wokół budynku oraz rewitalizacja zieleni i przestrzeni wokół Budynku Przedszkola nr 6 przy ul. Hubala 1	P, K, C, niez, M, cO	P, K, C, niez, M, cO	B, D, S, niez, M, cO	-	P, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	B, S, D, niez, M, cO	-	W	-	P, S, D, niez, M, cO	W przypadku usunięcia istniejącej zieleni zaleca się wykonanie nasadzeń zieleni kompensacyjnej gatunkami odpowiednimi dla danego siedliska.	Zaleca się o ile to możliwe wykonanie budynku w oparciu o technologie pasywne oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wspomagających np. ogrzewanie wody (panele słoneczne, pompa ciepła itp.).	
30.	Budowa systemu monitoringu wizyjnego oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez budowę drogowej sygnalizacji świetlnej w podobszarze rewitalizacji A, w jednostce ewidencyjnej 9	-	-	-	-	-	-	B, D, S, zauw, M, O	B, K, C, niez, M, cO	-	D, niez, M, cO	-	W	-	Zaleca się wykorzystanie oświetlenia przejścia dla pieszych wspomagane odnawialnymi źródłami energii	
31.	Budowę systemu ścieżek rowerowych na terenie dzielnicy Żbików (podobszar rewitalizacji „A”)	B, K, C, niez, M, cO	-	B, K, C, niez, M, cO	-	B, K, C, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	B, S, D, niez, M, cO	B, S, D, niez, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	B, C, K, M, cO	P, S, D, niez, M, cO	Wykonanie nawierzchni przepuszczalnych lub półprzepuszczalnych.	Zaleca się realizację ścieżek w obrębie istniejących pasów drogowych	
32.	Modernizację targowisk miejskich przy ul. Pańskiej oraz przy ul. Komorowskiej w Pruszkowie	P, K, C, niez, M, cO	-	P, K, C, niez, M, cO	-	-	-	B, D, S, zauw, M, O	B, K, C, niez, M, cO	-	-	-	W	Wykorzystanie zieleni wysokiej i średniej w celu zapewnienia jak największej powierzchni biologicznie czynnej z wykorzystaniem gatunków odpowiednich dla danego siedliska.	-	

Tabela 5 Legenda do matrycy

Oddziaływanie:	
pozytywne	Oznaczono kolorem zielonym
możliwe negatywne	Oznaczono kolorem żółtym
negatywne znaczące	Oznaczono kolorem czerwonym
zarówno pozytywne jak i możliwe negatywne	Oznaczono kolorem jasnozielonym

Tabela 6 Wykaz zastosowanych wskaźników

Wykaz zastosowanych wskaźników i ich skrótów		
bezpośredniość oddziaływania	bezpośrednie	B
	pośrednie	P
	wtórne	W
	skumulowane	skum
	prawdopodobne	prwd
okresu trwania oddziaływania	krótkoterminowe	K
	średnioterminowe	Ś
	długoterminowe	D
częstotliwości oddziaływanie	stałe	S
	chwilowe	C
zasięgu oddziaływania	miejscowe	M
	lokalne	L
	ponadlokalne	pL
	regionalne	R
	ponadregionalne	pR
intensywności przekształceń	nieistotne	nie
	nieznaczące	niez
	zauważalne	zauw
	duże	du
	zupełne	zup
trwałości przekształceń	odwracalne	O
	częściowo odwracalne	cO
	nieodwracalne	nO
	zrewitalizowane	Rew

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Pruszków przewiduje realizację działań, które będą powodować różne oddziaływania na komponenty środowiska. Rozdział ten prezentuje możliwe rozwiązania, które minimalizują skutki działań o negatywnym charakterze. Również w przypadku odstąpienia od realizacji danej inwestycji bez konkretnego uzasadnienia, zasadne jest przeanalizowanie możliwych sposobów niwelacji niekorzystnych oddziaływań a także rekompensowania poniesionych strat.

Możliwe negatywne oddziaływanie na środowisko powinno się ograniczać stosując odpowiednie rozwiązania administracyjne, organizacyjne bądź techniczne. Najbardziej efektywne są środki administracyjne, gdyż związane są z etapem planowania inwestycji przed przystąpieniem do realizacji. Dodatkowo ich stosowanie eliminuje konieczność stosowania kosztownych zabiegów technicznych. Komplementarność do środków administracyjnych wykazują działania organizacyjne.

Antropopresję można minimalizować poprzez wybór najmniej konfliktowych lokalizacji inwestycji. Warto zaznaczyć, iż znaczenie przy przekształcaniu środowiska mają uwarunkowania lokalne. Ze względu na występowanie na terenie Pruszkowa obszarów cennych przyrodniczo należy podejmować działania minimalizujące negatywny wpływ na te zasoby, na rośliny, zwierzęta oraz integralność siedlisk. W przypadku konieczności zrealizowania danego przedsięwzięcia, ze względu na pozytywne korzyści w perspektywie długookresowej, należy tak prowadzić etap realizacji aby ograniczać emisję zanieczyszczeń i hałasu jak również inne negatywne oddziaływania.

Do działań organizacyjno-administracyjnych należy zaliczyć m. in.:

- przeprowadzenie w sposób rzetelny oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, wraz z przedstawieniem wariantu możliwie najmniej obciążającego środowisko, a jednocześnie ekonomicznie uzasadnionego, zapewniając wysoki poziom merytoryczny oraz biorąc pod uwagę wszystkie możliwe oddziaływania, zwłaszcza na obszary chronione;
- wydawanie decyzji administracyjnych zgodnych z zasadami i wymaganiami ochrony środowiska;
- sprawne egzekwowanie zapisów określonych w decyzjach administracyjnych i przepisach prawnych;
- lokowanie inwestycji poza terenami przyrodniczo cennymi;
- przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej na etapie planowania konkretnego przedsięwzięcia;
- uwzględnianie zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego przy wyborze lokalizacji i opracowywaniu projektu inwestycji (np. zachowanie terenów zielonych i przyjaznej ludziom przestrzeni publicznej) oraz zachowanie wymogów ochrony krajobrazu;
- dostosowanie terminu przeprowadzania prac remontowych do okresów lęgowych i rozrodczych zwierząt, głównie ptaków, płazów i nietoperzy lub stworzenie siedlisk zastępczych (budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy);
- zaplanowanie prac remontowo-budowlanych w sposób minimalizujący niszczenie roślinności, terenów zielonych i krajobrazu oraz uwzględniając wykonywanie nowych nasadzeń drzew i krzewów, odtworzenie zniszczonych terenów zielonych w sąsiedztwie inwestycji.

Zabiegi techniczne, mające na celu zminimalizowanie negatywnych oddziaływań na środowisko należy stosować, gdy nie ma możliwości uniknięcia lokalizacji danej inwestycji na obszarze cennym przyrodniczo czy chronionym

prawnie. Powinny być one stosowane na etapie budowy, jak i eksploatacji. Ze względu na zasady wyboru projektów, a w szczególności na skalę możliwych do zaistnienia konfliktów społecznych, największą uwagę należy zwrócić na kwestie ochrony środowiska przyrodniczego i warunków życia ludzi. Wśród zabiegów technicznych, stosowanych podczas realizacji prac znajdują zastosowanie następujące praktyki:

- zabezpieczanie terenu budowy przed infiltracją ewentualnych wycieków z maszyn i urządzeń;
- sprawna realizacja prac i ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko w celu skrócenia czasu i zasięgu możliwego negatywnego oddziaływania na środowisko;
- racjonalne gospodarowanie materiałami ograniczające ilość powstających odpadów,
- stworzenie siedlisk zastępczych (budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy) na okres prowadzenia prac;
- lokalizacja na terenach nieużytków i wolnych od zabudowań;
- unikanie lokalizacji przesłaniających zabytki o charakterze lokalnych dominant przestrzennych.

W Programie wskazano szczegółowe lokalizacje inwestycji, wszystkie dobrane są na tyle staranne, że nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, średnioterminowego, długoterminowego i stałego na Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz istniejące najbliżej położone obszary Natura 2000 i ich integralność. Możliwe oddziaływania negatywne będą miały charakter krótkoterminowy i chwilowy. Dodatkowo w Programie przewiduje się realizację działań wspierających bezpośrednio lub pośrednio zachowanie różnorodności biologicznej i ochronę przyrody.

11. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ OGRANICZAJĄCYCH NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO ORAZ ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (art. 51 ust. 2 pkt. 3b) nakłada obowiązek przedstawienia w prognozie oddziaływania na środowisko, rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie dokumentu. Do zaproponowanych rozwiązań należy podać uzasadnienie ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru.

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pruszków są wynikiem kompromisu pomiędzy wymogami ochrony środowiska i poprawy jakości życia człowieka, poprzez podjęcie działań i przedsięwzięć o charakterze rewitalizacyjnym. Głównym celem podejmowanych i wdrażanych w ramach niniejszego Programu działań jest: wzmocnienie wewnętrznego potencjału rozwojowego gminy poprzez odnowę i zagospodarowanie terenów i obiektów wymagających wsparcia, tworzenie nowych miejsc pracy, zapewnienie wysokiej dostępności usług publicznych (w szczególności usług zdrowia i edukacji) oraz przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym.

W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania realizacji ustaleń Programu na środowisko w rozdziale 9 i 10 przedstawiono rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie, zarówno w odniesieniu do poszczególnych działań jak i uwarunkowań ogólnych w skali Programu.

Zaproponowane w Programie działania nie ingerują bezpośrednio w tereny o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych i zawierają wiele rozwiązań korzystnych dla środowiska na obszarach zurbanizowanych, dlatego Prognoza nie prezentuje rozwiązań alternatywnych do proponowanych w Programie działań, uznając, że zaproponowane ustalenia są najkorzystniejsze dla środowiska w kontekście istniejących uwarunkowań miasta Pruszkowa.

Wobec powyższego Prognoza nie może prezentuje rozwiązań alternatywnych dotyczących m. in.:

- innej lokalizacji (wariantowania lokalizacji);
- innego sposobu prowadzenia inwestycji (warianty konstrukcyjne i technologiczne);
- innego sposobu zarządzania (warianty organizacyjne);
- wariantu niezrealizowania inwestycji, tzw. „opcja zerowa”.

Na obecnym etapie Prognozy przyjmuje się założenia odnoszące się jedynie do charakteru planowanych działań, bez wskazywania konkretnych rozwiązań dla działań mogących przynieść negatywne oddziaływanie. Niektóre działania istotne dla rozwoju obszaru, a mogące potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko, będą mogły być realizowane pod warunkiem zastosowania odpowiednich działań zapobiegawczych i minimalizujących określonych w decyzji środowiskowej.

12. OPIS PRZEWIDYWANYCH METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI MONITORINGU W PRZYPADKU ZNACZĄCEGO WPŁYWU NA ŚRODOWISKO, SPOWODOWANEGO REALIZACJĄ ZAŁOŻEŃ DOKUMENTU

Wdrażanie rozwiązań przewidzianych w omawianym Programie wymaga stałego monitorowania oraz szybkiej reakcji w przypadku pojawiania się rozbieżności pomiędzy projektowanymi rezultatami a stanem rzeczywistym. Podstawą właściwej oceny wdrażania założeń Programu, a także określenia problemów w osiąganiu założonych celów jest prawidłowy system sprawozdawczości, oparty na zestawie określonych wskaźników. Powinien on zapewnić stałą kontrolę jakości zarządzania środowiskiem planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz pozwolić regulować działalność podmiotów, a jednocześnie ułatwiać funkcjonowanie systemu wydawania decyzji, udzielania zezwoleń i egzekucji.

Program określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W dokumencie tym zaproponowano trzy główne elementy monitoringu: ewaluację *ex-ante*, ewaluację *on-going* oraz ewaluację *ex-post*.

Ewaluacja ex-ante Programu Rewitalizacji, czyli ocena wartości wskaźników przed realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozwoli na wypracowanie wartości „wyjściowych”.

Na potrzeby niniejszego Programu Rewitalizacji, w ramach *ewaluacji on-going*, przyjmuje się cykl rocznych sprawozdań zarówno w zakresie rzeczowym jak i finansowym²². Dane na temat aktualnego poziomu realizacji Programu będą odzwierciedlały zakres rzeczowy. Z kolei poprzez analizę danych finansowych uzyskiwana będzie odpowiedź na poziom postępu wdrażania Programu.

W celu ułatwienia gromadzenia niezbędnych danych oraz przygotowania sprawozdań Koordynator Procesu Rewitalizacji, we współpracy z każdą instytucją (np. PUP, MOPS, TBS) oraz właściwym wydziałem Urzędu Miasta, odpowiadającymi za danych obszar merytoryczny, przygotuje odpowiedni formularz. W wersji elektronicznej niniejszego formularza będą zbierane dane umożliwiające analizę wartości wskaźników, a dzięki ujednoliconej formie rokroczne dane będą one porównywalne.

Rokroczne sprawozdanie z realizacji rzeczowej i postępu finansowego wdrażania Programu Rewitalizacji podlegać będzie Procedurze Stałego Monitorowania GPR.

Po zakończeniu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych przeprowadzona zostanie *ewaluacja ex-post*, odpowiadająca na pytanie dotyczące oceny efektów wdrażania GPR oraz rozwiązania problemów zdefiniowanych w diagnozie. Ewaluacja *ex-post*, podobnie jak coroczne sprawozdania zostanie przekazana Prezydentowi, do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a następnie Radzie Miejskiej Pruszkowa, a także zostanie ogłoszona na stronie internetowej Miasta w Biuletynie Informacji Publicznej.

Ocena skuteczności programu dokonywana będzie poprzez wskaźniki realizacji celów rewitalizacji zaproponowanych w Programie obejmujących również wskaźniki w zakresie „energooszczędności i ochrony środowiska”. Poprzez wykonywanie pomiarów wartości wskaźników, w pewnych odstępach czasowych, możliwa będzie do uzyskania ocena efektywności realizowanych przedsięwzięć oraz weryfikacja kierunku zachodzących zmian wynikających z procesu rewitalizacji miasta. Monitorowanie realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji obejmie pomiar wskaźników w taki sposób, który umożliwi dostrzeżenie

²² Zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji GPR powinien podlegać ocenie aktualności i stopnia realizacji, co najmniej raz na 3 lata.

tendencji oraz skali zachodzących zmian w odniesieniu do obszaru całego miasta. Dzięki temu ułatwiona zostanie obserwacja realizacji celów rewitalizacji.

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Wstęp i informacje o projekcie dokumentu

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pruszków (dalej Program). Celem opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu, zgodnie z obowiązującymi przepisami i uzgodnieniami, jest kompleksowa analiza możliwego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska przewidzianych w Programie działań, ocena występowania oddziaływań skumulowanych i analiza możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych oraz potrzeby działań kompensacyjnych. Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji wyżej wymienionego projektu dokumentu, której elementem jest niniejsza prognoza, jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz zapewnia zgodność z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016 poz. 353, z późn. zm.).

Ocena zgodności Programu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym, regionalnym

Z analizy podstawowych dokumentów UE oraz międzynarodowych związanych z Programem można wnioskować, że realizuje on cele tych dokumentów w stopniu, w jakim pozwala jego zakres finansowy i przedmiotowy. Podobnie, na podstawie analiz stwierdzono, że cele i działania przewidziane w Programie są zgodne z podstawowymi krajowymi oraz regionalnymi dokumentami strategicznymi i sektorowymi.

Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska

W oparciu o dostępne materiały zidentyfikowano główne problemy i zagrożenia środowiska w obszarze objętym Programem, jak również określono jego aktualny stan. Analizą stanu środowiska objęto wszystkie jego elementy, a w szczególności: jakość powietrza atmosferycznego, zasoby wodne, ochronę przyrody i zieleni miejską, hałas, odpady, promieniowanie elektromagnetyczne (PEM), zasoby surowców naturalnych, gleby oraz poważne awarie przemysłowe.

W Prognozie przedstawiono również rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących oddziaływanie negatywne oraz alternatywne działania i inne zalecenia.

W przypadku wystąpienia oddziaływań negatywnych danego działania na środowisko zaproponowano sposoby ich zapobiegania i ograniczania. Do najczęściej pojawiających się możemy zaliczyć dostosowywanie terminów prac do okresów lęgowych, stosowanie sprzętu powodującego jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, sprawne przeprowadzenie prac.

Prognoza oddziaływania na środowisko

Zgodnie z metodyką prognozy na obszarze objętym opracowaniem oceniono wpływ na środowisko przyrodnicze poszczególnych działań przewidzianych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pruszków. Podstawowym zadaniem programu jest przywrócenie lub zmiana funkcji obiektów a jedynie w niektórych przypadkach działania dotyczą budowy nowych obiektów. Realizacja działań w większości będzie miała **pozytywny wpływ na środowisko**, będą one bezpośrednio lub pośrednio wpływać na poprawę jakości środowiska poprzez działania wspierające efektywność energetyczną czy rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Działania, które pośrednio wpłyną na poprawę stanu

środowiska odnoszą się między innymi do uporządkowania terenów parkowych i terenów otoczenia budynków. Z jednej strony przyczynią się do zmniejszenia terenów zielonych z drugiej odpowiednio zrealizowane nasadzenia zgodnie z warunkami siedliskowymi i przyrodniczymi korzystnie wpłyną na bioróżnorodność i stan zieleni na tych obszarach. Wyznaczono także działania, które będą mogły **możliwie negatywnie oddziaływać na środowisko**, które odnoszą się do funkcji komunikacyjnych i obejmują działania w zakresie modernizacji, rozwoju i poprawy stanu technicznego obiektów oraz działania zmierzające do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnych poprzez rozbudowę lub budowę obiektów kubaturowych. Planowane działania mogą przyczynić się do nasilenia presji antropogenicznej jednak ze względu na lokalizację proponowanych działań w obrębie istniejącej zabudowy miejskiej oddziaływanie te nie będą znaczące.

Oddziaływania na obszary chronione w tym Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu

Podstawową ostoją dla zasobów przyrody ożywionej na terenie opracowania jest Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu. Planowane w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Pruszków działania nie będą wpływać negatywnie, a tym bardziej znacząco negatywnie na ten obszar ani na jego integralność. Realizacja Programu powinna przyczynić się do poprawy jakości środowiska na obszarze miasta co odzwierciedli się na ograniczenie presji na ten obszar, głównie poprzez zmniejszenie presji na powietrze atmosferyczne oraz w wyniku rewitalizacji terenów zieleni zlokalizowanych w pobliżu obszaru w wyniku usunięcia roślinności inwazyjnej wypierającej rodzime gatunki.

Na terenie opracowania nie ma zlokalizowanych obszarów Natura 2000, a planowana realizacja Programu nie będą mieć wpływu na integralność i prawidłowe funkcjonowanie ekosystemów najbliższych położonych obszarów Natura 2000. Ingerencja w środowisko naturalne będzie nieznaczna i nie będzie powodować znaczącego wpływu na obszary chronione, w tym Natura 2000.

Analiza możliwości oddziaływania transgranicznego

Zawarte w Programie zadania, będą realizowane na obszarze miasta Pruszków, które oddalonej jest od granic państwowych, zasięg oddziaływania na środowisko zaplanowanych zadań będzie miał przede wszystkim charakter lokalny, ewentualnie miejscowy. Wobec tego, dokument ten nie musiał być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

14. ZAŁĄCZNIK NR 1

OŚWIADCZENIE

Ja, Maria Młodzianowska-Synowiec będąca autorem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko, oświadczam iż spełniam wymagania wskazane w art. 74a ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zarówno w zakresie niezbędnego wykształcenia oraz doświadczenia w opracowywaniu prognoz oddziaływania na środowisko:

- wykształcenie: magister geografii (Uniwersytet Wrocławski),
- doświadczenie: współautor co najmniej 5 prognoz oddziaływania na środowisko:
 - Prognoza oddziaływania na środowisko Projektu „Strategii Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego”;
 - Prognoza oddziaływania na środowisko Projektu „Studium programowo-przestrzennego gospodarki wodno-ściekowej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego”;
 - Prognoza oddziaływania na środowisko Projektu „Strategii Rozwoju powiatu hajnowskiego”;
 - Prognoza oddziaływania na środowisko Projektu „Zintegrowanego Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego”;
 - *Prognoza oddziaływania na środowisko „Regionalnego Planu Transportowego Województwa Łódzkiego spełniającego kryteria warunku ex ante dla celu tematycznego 7 do RPO WŁ na lata 2014-2020”.*

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Maria Młodzianowska-Synowiec

15. SPIS TABEL

Tabela 1. Lista pomników przyrody zlokalizowanych na terenie miasta Pruszkowa.....	22
Tabela 2 Wyniki oceny jednolitych części wód powierzchniowych wyznaczonych na terenie miasta Pruszków objętych monitoringiem w latach 2010-2015 r.	28
Tabela 3 Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu miasta Pruszkowa w 2014 roku na podstawie sprawozdań kwartalnych podmiotów odbierających odpady komunalne z terenu Pruszkowa w rozbiciu na ilość odpadów odebranych.....	30
Tabela 4 Prognoza wpływu ustaleń Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Pruszków na poszczególne elementy środowiska.....	42
Tabela 5 Legenda do matrycy	45
Tabela 6 Wykaz zastosowanych wskaźników	45